

Av og til er det nok å overleve

En retrospektiv studie om kvinners erfaringer med partnervold

- Kvalitativ metode

Therese Storå

VID vitenskapelige høgskole

Oslo

Masteroppgave

Master i helsefremmende relasjonsarbeid

Antall ord: [24907]

[15.05.2023]

Forord

Med denne masteroppgaven har jeg fått fordype meg i et tema og en problemstilling som betyr veldig mye for meg. Studien har vekket enda mer engasjement og nysgjerrighet, men også lært meg mye. Det har vært krevende og tungt arbeid å studere på deltid og ivareta et familieliv med både store og små, men samtidig har det gitt meg styrke og vilje. Jeg har kjent på en stor ydmykhet og takknemlighet, jeg skylder kvinnene i studien en stor takk. Uten dere ville denne studien stoppet ved ideen og drømmen. Takk for at dere åpnet dere opp og ga meg tilliten til å behandle og formidle deres historie – det er sterkt.

En stor takk til Janneche Lindtner, stifter av organisasjonen fri fra vold, takk for at du deler mitt engasjement og satte meg i kontakt med flere av kvinnene. Jeg hadde ikke fått det til uten deg.

Takk til Anne Raustøl, du er en klok og motiverende veileder. Når motløsheten tok meg, klarte du å gi nytt giv etter hver veiledning. Jeg hadde ikke kommet i mål uten din veiledning.

Til sist, takk til gjengen min: mine fine barn og min bedre halvdel, takk for at dere har godtatt alle «vent litt, mamma skal bare». Dere har vært min største heilagjeng.

Jeg er så stolt over å ha kommet i mål, og håper denne studien kan gi andre noe av verdi og vekke en nysgjerrighet.

Jessheim, mai 2023

Therese Storå

Abstract

«What experiences does women exposed of partner violence have, and how do they understand this violence?»

Every fourth Norwegian women have experienced partner violence (amnesty, 2010). Approximately in between 75000-150000 in Norway experience violence in near relations (St.meld. nr. 15 2012 – 2013). Women experience so often violence from their partner that it can be seen as a public health concern. This study wanted to explore how this violence is, from women's perspective; experienced, understood and felt, the perception of self and in relation to others. How do women remember their time with intimate partner violence, but also how it affects them the time after and until today. This study is somewhat limited to the experience of violence that cannot be seen and is invisible. This violence is hard to grasp since it is not for instance physical.

Through qualitative methods and semi-structured interviews this study found that women in their own way experienced physical and psychological difficulties, negative changes in their beliefs in self, felt an isolation in relations to others and insecurity in them self. Latent violence, or invisible violence, was something the women experienced when living with their partner, but as well years later and until today. The consequences and aftereffects of the violence lives on because of the fear which manifests in body and mind, unrelated to diagnoses.

Keywords

- Intimate partner violence, IPV, domestic violence, invisible partner violence, embodiment and identity

Sammendrag

«Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold, og hvordan opplever de denne volden?»

Hver fjerde norske kvinne har en gang blitt utsatt for vold fra sin partner (Amnesty, 2010). Anslagsvis rammes mellom 75000-150000 i Norge for vold i nære relasjoner (St.meld. nr. 15 2012 – 2013). Kvinner blir utsatt for vold av sin partner så ofte at det kan betegnes som et samfunnsproblem. Denne studien ønsket å undersøke hvordan denne volden oppleves, forstås og kjennes på kroppen, selvfølelse og i kvinners relasjon med andre. Hvordan husker kvinnene at det var mens de var i det voldelige forholdet, men også om det preget dem tiden etter og eventuelt frem til i dag. Studien begrenset seg tildels spesielt til opplevelsen av latent vold, den kan være vanskelig å begripe og er ikke synlig slik som for eksempel fysisk vold ofte er.

Gjennom kvalitativ metode og semistrukturerte intervjuer fant studien at kvinnene på hver sin måte formidlet fysiske og psykiske plager, hadde en utvikling av negativt selvbilde, kjente tilbaketrekking i relasjon til andre og utrygghet i seg selv. Latent vold, eller usynlig vold, var noe alle kvinnene formidlet når de levde med partneren, men også mange år senere, selv frem til i dag. Konsekvensene og ettervirkningene av volden lever videre grunnet redselen som befester seg i kropp og sinn, uavhengig av diagnoser.

Nøkkelord

- Nøkkelord: partnervold, latent vold, vold i nære relasjoner, kroppslig erfaring og identitet

Innholdsfortegnelse

1.0 Tema	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	8
1.1.1 Presisering av problemstilling og studie.....	9
2.0 Tidligere forskning	11
3.0 Teori	15
3.1 Identitet og utviklingen av den.....	15
3.2 Kroppslige erfaringer	16
3.3 Resiliens	17
4.0 Metode	18
4.1 Kvalitativ metode	18
4.2 Vitenskapsteoretisk forståelsesramme	19
4.2.1 Fenomenologi.....	19
4.2.2 Hermeneutikk.....	20
4.3 forforståelse	21
4.3.1 Personlig forforståelse	21
4.3.2 profesjonell og faglig forforståelse.....	23
4.3.3 Hvilken betydning har forforståelsen hatt for studien?.....	24
4.4 Utvalg.....	25
4.4.1 Inklusjonskriterier:.....	25
4.4.2 Eksklusjonskriterier:	26
4.4.3 Rekruttering av studiedeltakere.....	26
4.4.4 Tilnærming av studiedeltakere.....	27
4.5 Datainnsamling.....	28
4.5.1 Intervjueguide	28
4.5.2 Gjennomføring av intervjuene	29
5.0 Tematisk analyse	31
5.1 Fase 1: bli kjent med datamaterialet.....	32

5.2 Fase 2: De første kodene	33
5.3 Fase 3: Søk etter tema	34
5.4 Fase 4: gå kritisk gjennom tema	35
5.5 Fase 5: definer og gi temaene navn	36
5.6 Fase 6: Funn.....	37
6.0 Forskningsetiske overveielser	39
7.0 Resultater og funn	42
7.1 Hovedtema 1: Hvem er jeg?	42
7.1.1 Undertema 1: Jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten	42
7.1.2 Undertema 2: Er det min skyld?	43
7.1.3 Undertema 3: Som å leve i en film	44
7.2 Hovedtema 2: Å få synlige og usynlige plager.....	46
7.2.1 Undertema 4: Masse greier som kom av all den jævlige stemningen	47
7.3 Hovedtema 3: Når er neste gang og hvordan blir det da?	48
7.3.1 Undertema 5: Gikk på glasskår hele tiden.....	48
7.3.2 Undertema 6: Hjernen min tolker at han skal drepe meg	51
7.4 Hovedtema 4: Modige kvinner	55
8.0 Drøft av resultater og funn	56
8.1 Identitet.....	57
8.1.1 I aktivt voldelig parforhold	57
8.1.2 I retrospekt av volden.....	60
8.2 Kroppslige erfaringer	61
8.2.1 I aktivt voldelig parforhold	61
8.2.2 I retrospekt av volden.....	64
8.3 Resiliens, en iboende styrke	66
8.3.1 I aktivt voldelig parforhold	66
8.3.2 I retrospekt av volden.....	67
8.4 Metodiske overveielser	69

8.4.1 Andre innfallsvinkler til denne studien	69
8.4.2 Svakheter ved studien	70
8.4.3 Styrker ved studien.....	72
8.4.4 Reliabilitet.....	72
8.4.5 Validitet	73
8.4.6 Overførbarhet.....	73
8.4.7 Videre forskning	74
9.0 Avslutning	75
Litteraturliste	78
Vedlegg 1 informasjonsskriv.....	83
Vedlegg 2 Samtykkeerklæring – mal	86
Vedlegg 3 intervjuguide.....	87
Vedlegg 4 litteratursøk.....	88
Vedlegg 5 Godkjenning NSD.....	89

1.0 Tema

«I 2015 vedtok verdens ledere de nye bærekraftmålene for å skape en bedre verden. Et av målene handler om å bekjempe vold mot kvinner og barn. På dette området erkjente Norge at vi må gjøre en ekstra innsats i vårt eget land. Skal vi klare å skape et trygt samfunn for alle, er det viktig at det blir satt ord på det som foregår, og at de som har mulighet til å hjelpe, er kloke lyttere med sterk handlekraft».

Ovennevnte sitat er fra kongens tale i 2016 (Det Norske Kongehus). Vold i nære relasjoner er et utbredt samfunnsproblem som ser ut til å øke, og det foreligger flere satsningsområder for å forebygge og håndtere vold på flere nivåer i Norge, samt at den utsatte må få tilstrekkelig hjelp (Dale et.al., 2023). Hver tredje kvinne globalt og hver fjerde norske kvinne har en gang blitt utsatt for vold fra sin partner (Amnesty, 2010). Anslagsvis rammes mellom 75000-150000 i Norge for vold i nære relasjoner (St.meld. nr. 15 2012 – 2013).

Kvinner som har vært utsatt for vold fra sin partner opplever ikke bare de fysiske synlige plagene, men kan også streve psykisk og fysisk - både kortsiktige og langsiktige konsekvenser i deres liv. Det er interessant å se på hvordan volden påvirker og eventuelt fortsatt påvirker de voldsutsatte kvinnene sitt liv.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Å leve i et hjem preget av vold kan påvirke hverdagen i så stor grad den utsatte tilpasser seg voldsutøver for å hindre nye voldsepisoder. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) sier volden kan prege hele relasjonen og den som blir utsatt for volden vil både huske og være redd for ny vold (NKVTS, 2018). Det at den som utsettes for vold husker, tolkes her til at det sitter i både kropp og sinn. Fryktreaksjonene og tilpasningen bærer preg av å ha erfart i tidligere og lignende situasjoner at volden kommer, og den utsatte agerer deretter. Studien søker å finne hva det gjør med den utsatte og hvilken virkning det har på dem over tid.

Studien søker å belyse erfaringer med partnervold fra den utsattes, herunder kvinnens perspektiv og erfaringsverden. Som selv utsatt for partnervold, noe studien vil komme tilbake til i punkt 4.3.2 personlig for forståelse, lå det nysgjerrighet rundt kvinners opplevelse og erfaringer, og hvordan volden eventuelt har preget/preger deres liv. Målet var å se på hvordan kvinnene så på og forstod volden fra den tiden de levde i volden og hvordan det var for dem å leve slik. Samtidig som det var ønskelig å utforske hvordan det har vært for dem i etterkant. Studien tok utgangspunkt i følgende problemstilling med bakgrunn i å undersøke hvordan volden har opplevdes for kvinnene og påvirket dem når det gjelder relasjoner, selvfølelse og kroppslige erfaringer:

«Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold, og hvordan opplever de denne volden?»

1.1.1 Presisering av problemstilling og studie

Hvilke erfaringer har kvinner fra det å leve i et forhold hvor de er utsatt for vold, og hvor det kanskje er en kontinuerlig frykt for å bli utsatt for ny vold? Problemstillingen sin formulering med hvordan de opplever denne volden, sikter seg også inn på en retrospektiv forståelse og det vises her til hvordan de opplever det slik de ser det i dag tilbake i tid og nåtid.

Spesifikt ønsker studien å se på latent vold som virker i kraft av sin mulighet for at den blir utført (Isdal, 2012). Det vil si at mannen ikke nødvendigvis trenger å slå, kaste gjenstander eller si stygge ting for at kvinnen over tid skal «innordne seg», tilpasse seg og endre seg i hverdagen. Dette gjøres for å unngå ny vold, kanskje både bevisst og ubevisst. Voldsoffer kan også kanskje fremprovosere volden, da det å gå og vente på volden kan oppleves som verre enn selve volden. Det kan også forstås som en form for tilpasning, det å få en viss kontroll og oversikt over når volden oppstår. Det er kjent at ikke bare menn utøver vold, men denne studien begrenser seg til å omhandle kvinner som voldsutsatt av mannlig partner.

Det finnes ulike former for vold og defineres som blant annet fysisk, psykisk, materiell, seksuell og latent (Isdal, 2012). Det eksisterer også andre voldstyper som digital vold, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap, denne studien vil ikke ta for seg dem eksplisitt, men det er mulig de blir tematisert i samtaler med kvinnene.

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil. (Per Isdal, 2012, s. 36).

Alternativ til vold og Per Isdal har definisjoner for de ulike voldstypene som denne studien kommer til å forholde seg til som et bakteppe for forståelsen av hva vold er (Alternativ til vold u.å.; Isdal, 2012):

Psykisk vold er ikke synlig og kan bestå av sårende ord, trusler om for eksempel vold, og stemmebruk som krenker og kontrollerer den som utsettes for det.

Fysisk vold er slag, spark eller annen atferd fra den som utøver det, som skader og/eller påfører smerte. Fysisk vold kan også være å begrense den andres bevegelsesfrihet.

Materiell vold er ødeleggelse av gjenstander og ting, og kan virke skremmende i kraft av frykt for at det skal gå utover den som er utsatt.

Seksuell vold er når den utsatte tvinges og/eller trakasseres til å gjennomføre seksuelle handlinger mot sin vilje (Isdal, 2012).

Latent vold virker i kraft av sin mulighet (Isdal, 2012, s. 67). Det vil si at den styrer den utsatte ved at de blir vare på stemninger, stemmeleie og situasjoner som gjør at de tilpasser seg og frykten for ny vold styrer den utsattes handlinger. Det er muligheten for at volden kan skje som påvirker valgene den utsatte foretar seg. Dette vurderer jeg som kjernen i min studie, hvordan det å leve i et voldelig forhold preget av latent vold, og hvordan det har fått de utsatte kvinnene til å tilpasse og endre seg. Og hvordan det igjen, bevisst og ubevisst, har lagt føringer for hvordan de ser på seg selv, inngår i relasjoner og kroppslige reaksjoner og erfaringer.

Det er som nevnt mange ulike former for vold, men vold som utøves i et parforhold om det er psykisk, fysisk eller seksuelt kan ofte ende i det mer udefinerbare som det latente vold er. Slik denne studien forstod denne begrepsavklaringen er latent vold en konsekvens av andre voldstyper, over tid. Og på bakgrunn av det og hvor omfattende det er, utgjør det en egen definisjon. Det vises ikke til noen tidsbegrensning i denne studien eller en fasit for når latent vold oppstår eller opphører, det vurderes som dynamisk og flytende.

Latent vold er ikke et svært utbredt begrep og usynlig vold har derfor blitt benyttet som i tillegg, dette blant annet med bakgrunn i at organisasjonen som rekruttering av deltakere ble gjort via og informasjonsskriv til deltakere benyttet begrepet.

2.0 Tidligere forskning

Partnervold får ofte store konsekvenser for den som er utsatt for volden. Konsekvensene er både psykiske og fysiske - kortsiktige og langsiktige. Moulding et.al., brukte en digital undersøkelse, intervjuer om livshistorier, kvantitativ og kvalitativ data analyse, og fant at partnervold påvirker kvinners selvfølelse, eventuelle tap av relasjoner og jobb, noe som igjen påvirker deres rekonvalens (2020). Kvinner utsatt for vold har større risiko for å få psykiske utfordringer i form av selvkritikk og lav selvfølelse, og det å være utsatt for vold er også indirekte assosiert med posttraumatisk stresslidelse, forkortet PTSD. PTSD er en reaksjon på alvorlig eller langvarig traume (Norsk helseinstitutt, 2021). Studien kommer ikke til å gå inn på PTSD som årsak til de utfordringene kvinnene måtte ha i dag. Studien til Moulding er blant annet interessant med tanke på selvfølelse og relasjoner, og egen for forståelse om at dette er relevant inn i en forståelse av hva volden gjør med den utsatte underveis, men også i etterkant. Studiens for forståelse begrunnes i punkt 4.3.

Flere studier belyser hvordan vold påvirker livskvalitet og funksjon på flere arenaer i livet, inkludert utvikling av PTSD og depresjon (Crapolicchio, et.al. 2020; Sardinha, et.al. 2022; WHO. 2012; Hink, et.al. 2014; Mechanic 2004). Videre viser studiene til at symptomer og strev kan være til stede lenge etter at trygghet er oppnådd. Det at symptomer og strev kan være til stede lenge etter at trygghet er oppnådd viser til at full trygghet faktisk ikke er oppnådd, slik det tolkes i denne studien.

Forståelsen av disse funnene kan vise til at volden på mange måter kan forstyrre og påvirke hverdagen og livet til kvinnene og når ettervirkningene av volden, de pågående symptomene, er der på grunn av volden, kan det da kategoriseres som trygghet? Dette ble knyttet opp mot denne studien med en søken etter å se om forståelsen og opplevelsen av livskvalitet og trygghet ville samsvare med ovennevnte studier. Videre finner Mechanic (2004) i sin artikkel at rammene rundt PTSD kan være feil i forståelsen av enkelte former for vold mot kvinner, og foreslår å se forbi PTSD i forståelsen av og hjelpen til voldsutsatte kvinner. Dette forstås i denne studien i sammenheng med at en PTSD diagnose utløse et behandlingsbehov og en rett til behandling, og det er positivt, men da kan hjelpen glippe om kriteriene for diagnose ikke er oppfylt. I denne studien ses det derfor forbi PTSD og heller på hver enkelt kvinnes fortelling, fremfor å la diagnose vektlegge hvor alvorlig konsekvensene fra volden er og hvilke behov de har. Mangel på diagnose kan hindre at kvinnene får den hjelpen og forståelsen de trenger. Denne studien tar med seg dette videre.

Studien «Av og til er det nok å overleve – en retrospektiv studie om kvinners erfaringer med partnervold», gjennomførte dybdeintervjuer med ti kvinner som lever eller har levd med vold fra partneren (Hansen, et.al., 2009). Her kommer det frem at kvinnene som levde i vold over tid distanserte seg følelsesmessig og håpet om endring ble redusert. Når man distanserer seg følelsesmessig, kan det kunne innvirke på det relasjonelle livet også. Det kan tenkes at en distansering vil kunne bli knyttet opp mot relasjoner og selvfølelse slik denne studien søker å utforske.

En kvalitativ studie fra Norge har sett på unge jenters erfaringer med vold fra sin kjæreste gjennom å analysere materiale fra elektroniske innlegg på internett (Iversen & Rymo, 2016). Analysene i den norske studien viser at jentene nyanserer volden og samtidig tar ansvar for volden, jentene beskrev kjæresten sin i positive ordlag og forsvarte handlingene. Studien undrer seg over om distanseringen til stereotypisk forståelse av partnervold gir jentene i større grad kontroll over eget liv. Dette er unge jenter, og muligens ikke overførbart til denne studien, men funnene kunne likevel tenkes å ha relevans og mulig avdekke noen likheter. Funnene i studien hvor jentene tok ansvar for volden og forsvarte handlingene fra voldsutøver var interessante i den grad at denne studien kanskje også ville finne tilsvarende funn.

Vold fra partner påvirker den utsatte i stor grad negativt i overgangen fra ung jente til ung kvinne, dette viser en kvalitativ studie gjort i Sverige (Wiklund, et.al., 2010). Videre fant samme studien at det må være mer fokus på dette fremover, så selv om studien omhandler unge jenter var funnene interessante opp mot en forforståelse om at det er behov for økt forståelse, kunnskap og fokus om dette temaet.

Skam og en følelse av verdiløshet er sterke følelser. Flere studier har sett på disse følelsene blant annet. Ifølge en studie utført av Aisha Gill er ære og skam to verktøy som brukes for å begrense kvinners selvfølelse og selvstendighet (2004). Denne studien tok for seg sørasiatiske kvinner i England. Til tross for avgrensningen i Aisha Gills studie ses det en overføringsverdi til denne studien og det er interessant i lys av problemstilling på grunn av kvinners selvfølelse. Skam og ære er som nevnt sterke følelser og det var ønskelig å undersøke om dette var følelser kvinnene i denne studien hadde kjent på i mer eller mindre grad. Rajah & Osborn (2022) fant at kvinner som opplever partnervold rapporterer om intens skam og skadet selvfølelse. Kvinnene følte seg verdiløse, ubrukelige og at de fortjente volden. Dette befestet seg i kroppene deres og kunne være med på å hindre dem i å stå imot sin voldsutøver eller å forlate partneren sin. Dette er sterke følelser som settes i sving og styrer livet til kvinnene, i et hjem hvor man umiddelbart skulle tenkt at de er trygge og kan si og gjøre det de måtte ønske. Disse studiene hadde interessante funn sett i lys av denne studien og dets tema om partnervold.

En noe eldre studie av Lindgren (2008) viser at skam og skyld, frykt og usikkerhet var sentrale temaer i informantenes narrative, som igjen ledet til psykosomatiske plager og psykiske reaksjoner. Likevel fant studien også en høy indre styrke hos informantene og en evne til å reagere. Det kan være en sannhet at kvinner utsatt for partnervold er svake eller lettere utsatt, dette utviser slik, studien tolkes her, som en form for resiliens. Crann & Barata (2016) gjorde en fenomenologisk undersøkelse med semi-strukturert intervju for å finne ut av kvinners resiliens når de har opplevd partnervold. De vektlegger at det trengs flere kvalitative studier for å begripe og forstå resiliens hos dem som har opplevd partnervold. De fant også at kvinnene gjorde et skifte hvor de redefinerte volden til lært erfaring, altså over til noe positivt.

Både opplevelsen av lært erfaring og den høye indre styrken hos kvinnene i de to studiene forstås som en resiliens og det var derfor ønskelig å bringe med videre i denne studien, for å utforske om kvinnene også opplevde noe styrke etter å ha levd et liv med en voldelig partner.

Elwin-Nowak et.al (2023) gjorde en undersøkelse på jordmordklinikker i Stockholm. Studien fant at partnervold fører til depresjon, lav selvfølelse og somatiske plager. I tillegg til denne studiens søken etter relasjonelle erfaringer og opplevelse av selvfølelse var det også aktuelt se på kroppslige erfaringer. Det at Elwin-Nowak et.al., fant plager assosiert med somatiske plager ses her i sammenheng med kroppslige erfaringer og er naturlig og aktuell og bringe med videre som et bakteppe inn i denne studien (2023).

Gjennomgangen av studier viste at det foreligger mye på å være utsatt for vold fra partner, samtidig som det forelå få studier konkret opp mot denne studiens problemstilling og tema. Det vises da til at latent vold ikke er synlig og åpenbar slik andre voldstyper kan være (Ahadi, 2018). Mange studier tar for seg konsekvensene i etterkant og gjerne eventuelle diagnoser, mens denne studien også ønsket å finne ut hvordan det opplevdes under forholdet, i tillegg til etter livet med vold og frem til i dag. Disse temaene var ønskelig å utforske nærmere i studien: hvordan det å leve i et voldelig forhold preger selvfølelse og relasjoner, og kvinnenes forståelse av kroppslige erfaringer rundt volden. Det løftes om begrepet latent og usynlig vold er lite brukt og at det ofte forstås som PTSD i stedet. Kan det være slik at latent vold kan gi symptomer som er forenlige med PTSD, selv om man ikke utfyller kriteriene for diagnosen? Det vises her til studien til Mechanic (2004) som foreslo å se forbi diagnosen i forståelsen av partnervold.

3.0 Teori

For å forstå denne studien og dets funn har denne studien valgt å benytte noen teoretiske perspektiver på identitet, kroppslig erfaring og resiliens som teoretisk grunnlag. Disse perspektivene bidrar til å gi en bred innfallsvinkel til å forstå kompleksiteten i hver kvinnes opplevelse og erfaringer av vold.

3.1 Identitet og utviklingen av den

Hilde Lindemann skriver at vår personhood, heretter kalt identitet, utvikles av hvordan vi blir møtt av folk, og hvordan de anerkjenner og gjenkjenner noe ved oss i seg selv, altså konstrueres vår identitet i relasjon med andre (2014, s. 22). Dette er kontinuerlig i endring og utvikling og forstås derfor som dynamisk. Denne utviklingen av menneskers identitet sier Lindemann kan gjøres på en god eller dårlig måte (2014, s. 112). Dette forstås som essensielt for oss som mennesker for og virkelig føle oss sett, respektert og møtt. Hilde Lindemann viser til en forståelse av at personers identitet og deres relasjon med hverandre utgjør en sentral del av konteksten vi befinner oss i (2014). Hva vil det si for kvinners identitet at konteksten de har befunnet seg i er vold fra deres partner, hvor relasjonen angivelig skal være trygg? Hva vil en omskriving fra voldsutøver av kvinnenens kropp og hvem de er, kunne gjøre med deres identitet? Det vises til at denne forståelsen muliggjør å gå i dybden til kvinners erfaringer med partnervold.

Hilde Lindemann forklarer at det er kroppen vår som uttrykker våre følelser, og ved å lese og forstå dem forstår vi samtidig hva som er i deres sinn (2014, s. 14). Når andre mennesker definerer livet ditt gjennom hvordan de mener du er og hvordan de forstår deg, kan det få konsekvenser for deg som person? Det kan forstås, ut ifra hva Lindemann forklarer, som dårlig holding av en person, altså at man holdes i en identitet man ikke har (2014, s.203). Å bli anerkjent av andre er et grunnleggende behov for hvordan vi danner vår identitet og Lindemann forklarer at dårlig holding kan skade andre om de ikke anerkjennes på en god måte (2014, s. 203 -204).

Å bli holdt i vår faktiske identitet er interaksjon med andre mennesker hvor vi blir gjenkjent som personer, vi gjenkjenner og anerkjenner dem tilbake og mennesker blir behandlet deretter (Lindemann, 2014, s. 203). Dette forstås her i denne studien som anerkjennelse, respekt og likeverd. Det kan tenkes at en voldsutøver definerer livet til den voldsutsatte gjennom kontroll, makt, fryktoverføring og manipulering, og det er rake motsetning av anerkjennelse. Vi mennesker lar oss definere og forme gjennom hvordan andre forstår oss, dette kan gjøre at vi endrer personlighet, atferd, selvbilde og selvfølelse – vi tilpasser oss. Hvilke konsekvenser har det når andre skriver din historie, og din egenverdi settes i parentes? Vår identitet har på mange måter behov for å bli anerkjent, at noen bekrefter oss og ser oss, og den bekreftelsen er det naturlig å tenke skal stå i stil til hvordan vi selv ønsker å bli oppfattet og forstått.

I denne studien vil Lindemanns forståelse av identitet og dårlig holding av kvinnenes identitet kunne knyttes opp mot kvinners opplevelse og erfaringer av vold. I lys av hvordan Lindemanns forståelse av identitet og utviklingen av den ble tolket, var det nærliggende å tenke at det gjør noe fundamentalt i oss som mennesker. Når hvem vi er ikke anerkjennes, respekteres eller at kroppen får lov til å gjenspeile vår identitet. Dette ble forstått i forbindelse med hva som skjer når kvinner over tid utsettes for vold. Det blir avstand mellom egen forståelse av identitet og hvordan partneren forstår, anerkjenner og ser på, samt dernest behandler kvinnen. Og med tid kan det bildet og forståelsen av hvem de er også endres, og dernest påvirke relasjoner. Dette er hvordan denne studien har valgt å tolke Lindemann og forståelsen vil bli anvendt deretter, videre i studien.

3.2 Kroppslige erfaringer

Flere teoretikere understreker betydningen av at all erfaring er kroppslig, blant annet Lindemann og Merleau-Ponty (Lindemann, 2014) Embodiment, heretter kalt kroppslige erfaringer, handler om at vi som mennesker bruker våre egne kroppslige erfaringer og prosesser for å forstå våre egne og andres følelser, samt sammenhengen mellom kropp og sinn (Lindemann, 2014). Vi er først og fremst erfarende subjekter gjennom kropp (Thoresen, et.al., 2020, s.3-4).

Slik det tolkes handler kroppslige erfaringer om samspillet mellom kropp og sinn, og det ene fungerer ikke uten det andre, fordi vi er kroppene våre (Lindemann, 2014). Dette igjen kan forstås opp mot hvordan hjernen og kroppen fungerer rent biologisk, hjernen sender signaler til kroppen, kroppen agerer og sender signaler tilbake. I denne studien vil dette samspillet forstås på denne måten, da det kunne tenkes at å være voldsutsatt vil gjøre det nødvendig å forsøke å forstå hva som foregår hos den som utøver volden og hva som har vært utløsende faktor. Mennesker er meningsbærende, Per Isdal forklarer at dette er selve kjernen i mentalisering, fordi selv om mennesker ikke alltid er klar over sine handlinger eller hva de ønsker å oppnå med sine handlinger er intensjonale, altså med et ønske om å oppnå noe (2012). Det vil si at vi søker forståelse og sammenheng, og sett i lys av Hilde Lindemann tenkes det at denne søken gjøres gjennom erfaringer vi gjør oss med kroppen. Mennesker erfarer gjennom kroppen, alt vi gjør. Denne studien er spesielt interessert i å se på de kroppslige konsekvensene erfaringen av vold har.

3.3 Resiliens

Resiliens er en psykologisk motstandskraft og beskriver evnen til å stå imot og håndtere stress og katastrofer, og gjenopprette god mental helse, til tross for et traume (Herrman, et.al., 2011). Resiliens innebærer en positiv utvikling, og selv om det refereres til barn er det ønskelig å sitere Michael Rutter (gjengitt fra Olsen og Traavik, 2010. s. 27):

Resiliens er prosesser som gjør at utviklingen når et tilfredsstillende resultat, til tross for at barn har hatt erfaringer med situasjoner som innebærer en relativ stor risiko for å utvikle problemer og avvik.

Resiliens forstås her som en iboende styrke mennesker har i en eller annen grad og form, og vurderes som relevant også i forståelsen av voldsutsatte kvinner, og ikke bare barn slik sitatet refererer til. Det å leve med en voldelig partner vitner om en evne til å overleve, samt det å klare seg i etterkant etter volden. Resiliens forstås i denne studien som noe alle mennesker har, og legger føringer for hvordan vi håndterer hendelser i livet og hvordan vi står igjen i etterkant. I denne studien vil det brukes for å se på også positive aspekter ved kvinnene som har vært utsatt for vold, fremfor en antakelse om hjelpeløshet.

Ved hjelp av egne ressurser kombinert med sosial støtte fra omgivelsene er det mulig å tilpasse seg sin livssituasjon, til tross for å bare preg av stress og negative påvirkninger (Helgesen, 2008, s. 178). Denne forståelsen samsvarer med hvordan denne studien ser på resiliens og vil bruke det for å belyse denne studien funn.

4.0 Metode

Under metodekapittelet redegjøres det for metodiske valg som er blitt gjort i denne studien, dette innebærer alt fra prosesser i planlegging, vitenskapsteoretisk forståelsesramme, samt gjennomføring av rekrutteringen og intervjuene, utvalg og kriterier. Videre blir det også gjort rede for egen forforståelse som i stor grad har preget bakgrunnen for valg av tema og problemstilling.

4.1 Kvalitativ metode

For å utforske kvinners erfaringer og svare på studiens problemstilling ble kvalitativ metode ansett som mest hensiktsmessig for å kunne gå i dybden i samtalen med hver enkelt kvinne. Siden studien var spesielt interessert i erfaringene og opplevelsene av partnervold var kvalitativ metode godt egnet fordi den tilstreber å forstå fenomener slik de naturlig fremstår, men også fordi metoden fokuserer på å få frem hvordan deltakerne tillegger betydning av fenomenet, deres erfaringer og egne synspunkter (Klepp, 1997).

Kvalitativ metode gir oss mulighet til å fordype oss i det vi studerer, og den egner seg godt til å studere personlige og sensitive emner (Thagaard, 2018, s. 12). Temaet for denne studien er sensitivt. Når det er påkrevd med et tillitsforhold mellom forsker og personer i felten, er en kvalitativ tilnærming særlig velegnet, og det bidrar til å gi innsikt i personers erfaringer og livsverden (Thagaard, 2018, s. 12). Det var ønskelig med dybdeinnsikt og forhåpentligvis større forståelse, studien var ikke opptatt av årsak-virkning eller mengde, hvor da muligens en kvantitativ tilnærming ville vært mer aktuell.

Det var ønskelig å benytte en spørsmålsstilling som var åpen for å kunne gjenta og speile med oppfølgings spørsmål på de eventuelle følelsesladde ordene.

4.2 Vitenskapsteoretisk forståelsesramme

For å besvare studiens problemstilling ble det ansett som hensiktsmessig å se på både erfaringsbaserte opplevelser til hvert enkelt individ, utforske disse erfaringene, men også få økt forståelse gjennom en mulig horisontsammensmelting. Min egen erfaring og forforståelse som er et bakteppe for temavalg og mitt engasjement gjorde at denne studien ikke kom utenom hermeneutikken. For denne studien ble det derfor vurdert at fenomenologisk-hermeneutisk vitenskapsteoretisk perspektiv var det mest hensiktsmessige. Thomassen (2006) forklarer at man tidligere i fenomenologien tenkte at alle antakelser skulle settes til side, men med den hermeneutiske vendingen har dette endret seg til at det alltid allerede er en fortolkning, som igjen vektlegger at forskerens forståelseshorisont er avgjørende for hva man legger merke til og vektlegger (s.171). Videre påpekes det at forskeren inngår i direkte samspill med det som forskes på, og tilgang til informasjon skjer gjennom å gå i dialog. Dette var i tråd med vurderinger, gjennomføring av samtaler og forforståelsen som lå til grunn. Min forforståelse sammen med vitenskapsteoretisk ramme har lagt et grunnlag for hele prosessen, gjennom samtale og analyse, og helt til avslutning.

4.2.1 Fenomenologi

Fenomenologisk design vektlegger meningen bak individers erfaringer med og forståelse av et fenomen, herunder partnervold (Johannessen, et.al., 2015, s. 78). Som design ble det vurdert at fenomenologien var god fordi studien ønsket å utforske og belysekvinnenes opplevelse og egne perspektiver (Johannessen, et.al., 2015, s. 78). Det var ønskelig å høre deres historie, med deres egne ord. Mening er et nøkkelord i fenomenologiens kvalitative design, som forsker skal det strebes etter å forstå meningen med volden gjennom øynene til dem som det samtales med. Målet med forskningsprosjektet var å få økt forståelse og innsikt i hvordan kvinnene har opplevd og erfart det å leve i partnervold, derfor passet fenomenologien godt.

Hovedpunkter i fenomenologien som filosofi er å utforske erfaringsverdenen, da det å erfare er en prosess av å tillegge mening til det som møter oss (Thomassen, 2006). En tanke har vært at mange som har levd et liv i partnervold har behov for mening, det å forstå: «Hvorfor skjedde dette meg?» «Hva er det som gjør at jeg utsettes for dette?» «Hvorfor gjør den andre dette mot meg?» Thomassen (2006) forklarer at alle forsøker å forstå den levde erfaringsverden og et fenomen gjennom blant annet et innenfra- perspektiv. Ved å bruke et slikt perspektiv kunne studien undersøke hvordan kvinnen selv erfarer volden, hva det betydde og hvilken mening det hadde og kanskje har for hennes livsverden (s.170). Det var nettopp dette studien ønsket og håpet å få frem, de meningsbærende, individuelle erfaringene og opplevelsene sett med kvinnes øyne. Dette kan forstås som livsverden, og Husserl i Thomassen (2006, s. 84-85) forklarer det som hvordan verden fremstår for oss, livsverdenen er der hele tiden og er en forutsetning for at noe skal gi mening for oss. Studiens håp var som nevnt å få større forståelse. Dette ble gjort ved å benytte forståelsesbrillene til kvinnene det ble snakket med, deres tolkning fikk tre frem i lyset (Johannessen, et.al., 2016, s. 172).

Fenomenologien er opptatt av kroppslig erfaring gjennom et førstepersonsperspektiv, vi erfarer alltid gjennom kroppen, i tillegg til at vår oppfattelse og måte å møte verden på er med å forme vår interaksjon med omgivelsene (Thoresen, et.al., 2020, s.3). Siden studien har fokusert på kvinnes individuelle opplevelser og erfaringer, faller fenomenologiens forståelse godt inn under egen forståelse av studien.

4.2.2 Hermeneutikk

Hovedpunkter i hermeneutikken handler mye om det som skjer imellom oss som mennesker, her foregår det et spenningsforhold mellom det ukjente og det kjente. Og det er her, i dette imellom, at man finner hermeneutikkens sanne sted (Thomassen, 2006). Og det var akkurat her det var ønskelig å bevege seg, i intervjuers og denne studiens forståelse, i den andres forståelse og bevege oss inn på det ukjente sammen.

Hermeneutikken er opptatt av forforståelse og det var viktig med tanke på egen forståelsesramme som naturlig nok studien bærer preg av, og med denne retningen var det mulig å være mer aktiv i intervjuet og ikke så tilbaketrukket. Målet var at studien problemstilling og dets kvalitative tilnærming ville kunne finne sammen og skape horisontsammensmeltning. Det fordret at vi sammen ble klokere, gjennom tolkning, erfaring og deretter oppnåelse hermeneutikkens horisontsammensmeltning (Thomassen, 2006). Selve forståelsens mål er nettopp dette; et møte mellom ulike horisonter hvor begge endres. Det var ønskelig å få til dette sammen med den som ble intervjuet. En kan si at ved en slik tilnærming oppstår en utvidet forståelse og sannhet gjennom og i møte mellom kvinnenes utsagn og erfaringer og den forforståelse intervjuer har med seg.

4.3 forforståelse

Forforståelse er noe alle har med seg inn i hvordan vi møter verden, med ervervet kunnskap og oppfatninger om virkeligheten, og vi tolker det som skjer oss, både bevisst og ubevisst (Johannessen et.al., 2016 s.34). Johannessen forteller videre at forforståelse er viktig og helt nødvendig for at vi skal forstå virkeligheten (2016, s.34).

Intervjuer i studien har selv en forforståelse, ut ifra egne perspektiver og opplevde erfaringer (Johannessen et.al., 2016, s. 34.35). Det har smeltet inn i intervjuer, og er blitt en del av intervjuer slik som de tenker i hermeneutikken. Denne forforståelsen preger studien og er en del av vurderinger, tanker og følelser daglig, om det er ønskelig eller ikke – i tråd med en fenomenologisk-hermeneutisk retning. Det er ønskelig og her trekke frem to ting som var med å på å prege og forme studiens forforståelse og dermed dets tema og problemstilling.

4.3.1 Personlig forforståelse

Dette er den første del av denne studiens forforståelse, fordi det var en del av intervjuers liv før profesjonell yrkesutøvelse innenfor fagfeltet. Denne studiens første forforståelse har i aller høyeste grad vært preget av at intervjuer selv har vært utsatt for partnervold. I tillegg til at det foreligger en del tanker og meninger rundt hva det gjør med den utsatte.

Som selv utsatt for partnervold har intervjuer reflektert mye i etterkant av møte med voldsutsatte kvinner i forbindelse med jobb, og har kjent igjen noen av deres fortelling - men hva er intervjuers historie og hva er deres? For selve forskningsprosessen var det viktig å reflektere over egen forforståelse slik at det var mulig å være den bevisst underveis i hele forskningsprosessen (Malterud, 2017). Forforståelsen har preget valg av tema, utforming av intervjuguide og naturlig nok tolkning av funn. En antakelse var at mange kvinner preges av volden de har opplevd underveis i forholdet, men også kanskje i mange år etterpå. Intervjuer har selv strevd med selvbilde, tillit til andre, hadde negative tanker om egen verdi og kjent på fryktreaksjoner og triggere, blant annet når en tilsvarende bil, om tidligere voldsutøver hadde, passerte på gaten. Dette har det vært vanskelig for å få andre til å forstå og, kanskje ikke akseptere, men forholde seg til og handle ut ifra. Det er viktig å påpeke en tanke om at det ikke har handlet om ignoranse, men mye uvitenhet og manglende kunnskap.

Følelsen av at hjertet hamre i ørene og det knitret i ansiktet da en tilsvarende bil kom kjørende, selv om det umulig kunne være voldsutøveren, fordi han satt faktisk i fengsel, er gjenkjennbar den dag i dag. Eller på båtturen med ny partner en nydelig sommerdag, båten ble i all forvirring rygget og hele motoren kjørte seg fast i et tau. Den umiddelbare tanken var «nå har jeg gjort det, nå smeller det». Knitringen i ansiktet og pulsen steg, som er egen respons på fare og frykt. Helt irrasjonelt kan man tenke, men effektivt, fordi det satte kroppen i beredskap klar til å beskytte seg selv og agere. Disse reaksjonene har resultert i at det har gått an å være i forkant og kanskje unngå enkelte voldsepisoder. Men når dette er reaksjonen flere år senere, i en situasjon med en partner som ikke har utøvd vold, ja da er det destruktivt og på mange måter ødeleggende. Risiko for ny vold kunne styre det som ble gjort uten at det forelå noen aktiv eller faktisk trussel, fordi det å ha opplevd vold ga vissheten om at det kan skje igjen (Isdal, 2012).

Det er ønskelig at denne studien kan gi økt kunnskap og dernest bedre forståelse når kvinner forsøker å formidle hva de har vært gjennom og hvordan det har satt føringer for deres videre liv. Det å forstå, eller i det minste være åpen og nysgjerrig er viktig for å hjelpe noen som lever i vold, eller etterdønningene fra volden. Latent vold kan kanskje sette større spor i den utsatte enn hva vi vet.

Latent vold er ikke fysisk synlig slik for eksempel blåmerker er, men kvinnene kan kanskje bli lutrygget; gjør seg små, senker stemmeleie og forsøker å endre sin atferd. På bakgrunn av at dette og at det er svært individuelt hvordan den oppleves søkte også denne studien å utforske om kunnskap rundt påkjenningen det er å vente «på at nå kommer det» - kunne være et viktig bidrag i inn i arbeidet med partnervold og virke helsefremmende i bearbeidelse og eventuell behandling? Det var interessant å forsøke å begripe den latente volden som kanskje lå i luften som et bakteppe i de voldsutsatte kvinnenes hverdag.

4.3.2 profesjonell og faglig forforståelse

Den andre forforståelsen inn i denne studien var rollen som kontaktperson i barneverntjenesten hvor denne studiens intervjuer møter foreldre som har vært utsatt for vold. Det foreligger en opplevelse at hjelpere stadig kommer til kort når det snakkes om latent og usynlig vold. Dette har dannet noen forforståelser og meninger som har dannet et grunnlag for denne studien: Bærer hverdagen til de voldsutsatte kvinnene preg av frykt og tilpasninger til sin voldsutøver? Er de preget av volden etter brudd? Latent vold er individuell og vanskelig å begripe, det er sjelden håndfaste bevis, slik som blåmerker og vitner. Forforståelsen bærer derfor preg av en tanke om at det derfor ikke foreligger noen fasit på når ettervirkningene av volden gir seg.

Opp gjennom årene har intervjuer jobbet med mennesker i ulike kriser og truffet barn av voldsutøver og foreldre som har vært utsatt for partnervold. Nå, som kontaktperson i barneverntjenesten, møtes mange mennesker i ulik krise, og mange kvinner som lever eller har levd et liv i partnervold. De har uttrykt frykt i lang tid etterpå, og har fortalt om en endring i egen atferd og tilpasning til sin voldsutøver for å unngå eller kontrollere volden. De har formidlet kroppslig ubehag, negative tanker om seg selv og at de ble påvirket og endret seg i relasjon til andre – familie, venner, jobb, barn og nye partnere.

Denne forforståelse har preget arbeidet i den grad at det har gitt et stort engasjement og omsorg, i tillegg til å ha kunnet kjenne på frustrasjon på deres vegne når samfunnet ikke har forstått hvordan eller hvorfor disse kvinnene kjente på frykt og kroppslige reaksjoner mange år senere.

Eller hvorfor de strevde med tillit og selvbilde selv etter å ha fått bekreftelser på at de er bra nok fra andre. Det har blitt lagt ned mye personlig tid og energi på å forklare andre mennesker hvordan dette sitter i kropp og sinn uten at voldsutsatt kan kontrollere det. En trigger er et inntrykk som utløser et traumeminne, det kan være lukt, stemmer, steder og gjenstander (Triggere og traumeminner, u.å.). Det har vært mye refleksjon og undring over dette – og slik er det enda.

4.3.3 Hvilken betydning har forforståelsen hatt for studien?

Forforståelsen til denne studien kunne og ville påvirke studien, det er forståelse for at det har kunnet være svakheter ved å ha egne erfaringer med partnervold. Samtidig foreligger det et tydelig avklart forhold til det og intervjuer har gått inn i denne studien med nysgjerrighet og et ønske om mer kunnskap. Denne typen samtaler med voldsutsatte er noe intervjuer også har i jobbsammenheng, og det foreligger derfor et avklart og distansert forhold til partnervold. Det foreligger en bevissthet rundt egen forståelse av fenomenet, og på den måten vurderes det som mulig å være refleksiv til hvordan den påvirker intervjuer som forsker (Malterud, 2017). I denne studien har det blitt jobbet systematisk for å vise egne refleksjoner og å være transparent i prosessene, tolkningene og vurderingene for å gi en dypere og mer omfattende forståelse av det studien har vært opptatt av (Thomassen, 2006, s. 38). Det har fortløpende blitt jobbet refleksivt for at leseren skal følge studien og se hvilke prosesser som har blitt gjort hele veien. Dette er blant annet gjort ved å være transparent på egne erfaringer med partnervold, og dernest vise en bevissthet rundt egen forforståelse og dens påvirkning på tolkning. Egen erfaring med partnervold har også kunnet gjøre det lettere å stille oppfølgingsspørsmål, samt erfaringene med slike samtaler i profesjonelle settinger.

Det er en tanke om at kunnskap og kompetanse er sammensatt, Greta Marie Skau kaller det for en kompetansetrekant (2008, s.56). Kompetansetrekanten består av teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse, sammen påvirker de hverandre og er avhengig av hverandre – de utgjør en samlet profesjonell kompetanse. Slik det forstås i denne studien er personlige erfaringer med partnervold med på å skape denne profesjonelle kompetansen.

Personlig kompetanse er vanskelig å beskrive, men det handler om hvem vi er i møte med andre og hva vi har å gi på et mellommenneskelig plan. Dette forstås i sammenheng med en fenomenologisk – hermeneutisk retning.

4.4 Utvalg

I tråd med fenomenologien var det viktig å finne kvinner som hadde opplevd partnervold, altså hadde erfaringer med fenomenet som jeg skulle studere, og passet kriteriene, og som dermed kunne svare ut spørsmålene mine og belyse temaet (Johannessen et.al., 2016).

4.4.1 Inklusjonskriterier:

1. Den utsatte kvinner må ha erfaringer med partnervold
2. At de er ute av volden, helst for mellom 2 og 3 år siden
3. Volden har pågått over en tid (minst 2 år).
4. Utsatte er stabil i egen psyke og hverdag, og er ikke under aktiv og metodisk behandling. Med "aktiv og metodisk behandling» menes i denne sammenheng at de har behov for tett oppfølging i en terapeutisk prosess.

Bakgrunnen for at det ble vurdert hensiktsmessig med minimum 2 år å ha levd i volden var at det er usikkerhet på hvor lang tid det tar før volden merkes i og på kroppen, og danner et mønster som setter føringer for hvordan hverdagen og livet er. Det er tenkelig at volden kunne prege den utsatte flere år senere med både kroppslige erfaringer og ubevisste følelser og handlinger, og derfor var det ønskelig å være sikker på at de hadde vært ute av volden en periode også. Vurderingen var at det kunne være mindre fare for at samtalen trigget og forårsaket tilbakefall.

Mennesker som har levd i en opplevelse av fare, stress og hatt gjentatte traumatiske opplevelser over lengre tid vil kunne ha reaksjoner i lengre tid etterpå (psykologforeningen). I tillegg har kvinner større sannsynlighet for å utvikle plager enn menn (psykologforeningen). Det var derfor viktig at livet deres hadde fått roet seg og landet.

Det er vanlig å ha behov for samtaler med DPS eller lignende over noen år, men likevel fungere i hverdagen med jobb, familieliv, relasjoner osv. Det var derfor ikke et kriterie at de var ferdig med behandling, men at det ikke var aktiv traumebehandling som en samtale i denne studien kunne forstyrre.

4.4.2 Eksklusjonskriterier:

1. Lever med partnervold
2. Er i aktiv behandling
3. Er preget i så stor grad gjennom hverdagen at en samtale i denne studien kan trigge tilbakefall eller større behandlingsbehov.

Basert på inklusjonskriteriene er eksklusjonskriteriene selvforklarende, men de er likevel listet opp for å belyse refleksjonene og vurderingene som er blitt tatt i forkant av studien. Dette fordi det ble ansett som ytterst viktig å sikre ivaretagelse av dem det ble snakket med og for å legge til rette for at tilbakefall ikke ville skje. Det var på bakgrunn av kunnskapen om inklusjonskriteriene at ovennevnte eksklusjonskriterier ble satt var for å unngå eventuelle triggere, tilbakefall i behandlingsforløp eller at samtalen utløser noen minner eller ubearbeide opplevelser. Slike samtaler kan berøre sårbare og følsomme områder som det kan være vanskelig å bearbeide og å komme seg ut av (Johannessen et.al., 2016, s. 86). Det at kvinnene ikke levde i partnervold lenger vurderes som en selvfølge for at de skulle kunne klare å reflektere rundt spørsmålene de fikk, egne opplevelser, erfaringer, tanker og følelser.

4.4.3 Rekruttering av studiedeltakere

For å rekruttere deltakere ble det sendt ut mail til en frivillig organisasjon som heter «Fri fra Vold». I november ble det gjennomført et digitalt møte hvor masterprosjektet ble lagt frem, tanker rundt studien og kriterier for rekruttering. Grunnleggeren av organisasjonen etablerte kontakt med flere potensielle deltakere som hun mente hadde bearbeidet volden i en slik grad at intervju ikke ville føre til en re-traumatisering. Hun sendte kontaktinformasjon til fire mulige deltakere hvorav en av dem hadde kontaktinformasjon til en femte.

Rekrutteringen av deltakere kan derfor ses som en snøballmetode, da intervjuer forhørte seg med organisasjonen om hvem som var aktuelle å kontakte, hvorav den ene igjen oppga kontaktinformasjon til en kvinne til. (Johannessen, et.al., 2016, s.119-120). Samtidig er det viktig å påpeke de kriteriene som lå til grunn for utvelgelsen som gjør at kriteriebasert utvelgelse også var en faktor i rekrutteringsprosessen (s. 120).

På bakgrunn av studiens størrelse og tid ble det vurdert at fire deltakere var tilstrekkelig, og det skjedde tilfeldig basert på hvem som kunne intervjues med tanke på tiden som var til rådighet. Det var ingen forkunnskaper om deltakerne utover at de hadde opplevd partnervold, hvor lenge de hadde vært i forholdet, og hvor lenge det var siden brudd. Utover disse avklarings spørsmålene ble det bekreftet ønske om deltakelse, og at de ikke var i aktiv behandling. Dette var for å dekke inklusjons – og eksklusjonskriteriene. Kvinnene levde ulike steder i landet og hadde ulik bakgrunn både kulturelt og utdanningsmessig. Ekskluderingen av den femte deltakeren ble derfor vurdert at ikke ville påvirke studiens funn og resultater.

4.4.4 Tilnærming av studiedeltakere

Tilnærming og kontakt med kvinnene ble etablert i forkant av samtalene ved en introduksjons- og avklaringssamtale over telefon hvor de fikk stille mulige spørsmål rundt studien og de ble stilt spørsmål for å dobbeltsjekke at de kunne delta i studien uten at det ville få konsekvenser for deres liv. Et grunnleggende prinsipp var å stole på og respektere kvinnenes egne vurderinger av hva de ønsket og tålte, det var ikke opp til intervjuer å vurdere utover at de oppfylte kriteriene.

Etter avklaring om ønsket deltakelse, ble det etter avtale sendt ut informasjonsskriv og samtykkeskjema på mail, samt bekreftelse på avtalt dato for samtale. Dette ble gjort for gi dem kontaktinformasjon og forsikre dem om anonymisering og at de kunne trekke seg når og om de ville (Johannessen, 2018). Det ble også vurdert som viktig å gi informasjon slik at kvinnene kunne forberede seg og kjenne på trygghet til dagen for samtale. I forlengelse av de etiske dilemmaene som kunne oppstå var det viktig å undersøke om de som skulle intervjues hadde en behandler eller andre som ivaretok dem i etterkant – dette ble bekreftet.

Noen dager før avtalt samtale ble det sendt ut en tekstmelding hvor kvinnene ble spurt om hvordan det gikk med dem og om de følte seg klare og fortsatt ønsket å delta, dette ble bekreftet fra samtlige (Johannessen et.al., 2016, s. 126). På denne måten ble det etablert kontakt i forkant og forhåpentligvis var tilnærmingen av deltakerne på en ivaretagende måte.

4.5 Datainnsamling

Fordi personopplysninger underveis i studien ble samlet inn og oppbevart, var studien meldepliktig til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Studien ble meldt inn september 2022, og ble godkjent med referansenummer 248236.

Lydopptak gjennom applikasjonen «diktafon» ble benyttet etter anbefaling fra studiested for å sikre at alt kvinnene sa ble med og ikke ble glemt, samt at det kunne være fullt fokus på tilstedeværelse i samtalen. Derrest var det mulig å transkribere ordrett i etterkant (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 47). Lydopptaket ble lagret sikkert i Nettskjema. Underveis i samtalene ble ansiktsuttrykk, kroppsspråk og enkeltord eller uttalelser som det ble lagt merke til notert på et ark.

Under datainnsamling var det fokus på å forstå eget tolkningsmønster, og det var på denne måten mulig å kunne forstå kvinnes tolkningsmønster (Johannessen, et.al., 2015, s. 172). Det var ønskelig å være åpen og nysgjerrig, med en undring hele veien fremfor å tillegge ord, uttrykk, eller annet de sa for mye vekt. Det var enkelte spørsmål i intervjuguiden som ville bli stilt om ikke kvinnene kom inn på temaet selv.

4.5.1 Intervjueguide

I intervjuguiden ville det være noen overordnede temaer å intervju ut ifra. Disse ville være de tre hovedtemaene til studien: kroppslige erfaringer, relasjoner og selvfølelse. Det var først ønskelig å spørre hvordan kvinnen opplevde disse temaene i forholdet og hvordan det preget dem. Det ble ikke formidlet til dem at det var studiens hovedtemaer, på den måten var det mulig å unngå å legge føringer for samtalen og svarene deres.

Deretter var det ønskelig å undersøke hvordan temaene erfartes i etterkant og frem til i dag. En intervjuguide skal være fleksibel slik at det kan være mulig å stille oppfølgingsspørsmål dersom det kommer overraskende innspill i intervjuet (Andersen, 2001, s.122-123). Intervjuguiden hadde underspørsmål og nøkkelspørsmål opp mot hovedtemaene som ville bli stilt om kvinnen ikke selv gikk inn på temaene.

Ved formuleringen av spørsmålene var det, som nevnt, viktig at de ikke skulle være ledende, og at det ble gitt rom for å snakke fritt. Spørsmålsformuleringen ble fokusert mot at den som ble intervjuet skulle få snakke ut ifra egen opplevelse og forståelse. Det spørsmålene ønsket å kunne utforske var hvordan det følte og opplevdes for dem, deres narrative fortelling. Dette var i tråd med en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming (Thomassen, 2006).

4.5.2 Gjennomføring av intervjuene

Det ble vurdert som viktig å kunne stille oppfølgingsspørsmål og utforske det som ble sagt, for å få til det på en god måte var rammene rundt et semistrukturert intervju ansett som det mest hensiktsmessige, for å fokusere på den intervjuedes opplevelse av emnet (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 45). Med denne metoden ville intervjueren ha frie tøyler og intervjuede voldsutsatte kvinnen kunne snakke fritt og åpent.

Intervjuene foregikk digitalt da deltakerne befant seg flere steder i landet, det kunne være enkelte utfordringer knyttet til at vi ikke var fysisk i samme rom og vi kunne se hverandres fulle kroppsspråk. Likevel opplevde og formidlet kvinnene at det fungerte fint, og som intervjuer opplevdes det mulig å kunne stille oppfølgingsspørsmål, legge vekt på enkelte setninger, ord og respondere på toneleie og kroppsspråk. For å kunne få frem hver enkelt kvinnes historie, deres forståelse og deres opplevelse var noe annet enn intervju ikke gjennomførbart. Denne formen for studie med intervju bærer preg av å være en samtale, og det har derfor vært ønskelig å kalle det for samtale med deltakerne og videre i denne studien (Johannessen et.al., 2016, s. 148). Det ble formidlet til kvinnene at det forelå enkelte overordnede temaer for å belyse studien og temaet, men det var ønskelig at de snakket fritt og det ble dermed opp til kvinnene å fortelle med egne ord og formidling av følelser, opplevelser og erfaring.

Ved å bruke spørsmålsstilling som var åpen var det mulig å kunne gjenta og speile med oppfølgings spørsmål på de følelsesladde ordene. På den måten kunne samtalen gå i dybden utover planlagte spørsmål ved å få fanget det unike og særegne ved hver enkelt kvinnes erfaringsverden og forståelseshorisont. Dette passet studien og intervjuer ypperlig da det tenkes at studiens tema krever nysgjerrighet, og intervjuer er av natur nysgjerrig og følger opp enkelte ting som trigger denne nysgjerrigheten.

For å danne et helhetlig og oversiktlig bilde av hver enkelt kvinnes fortelling var det umulig komme utenom andre voldstyper enn latent vold. Og latent vold oppstår gjerne som konsekvens av annen vold. Det ble derfor viktig å påpeke at hyppighet og mengde vold ikke var relevant for studien, men deres egen fortelling ut ifra deres forståelsesverden.

I semistrukturerte intervju kan rekkefølgen på spørsmålene variere, noe som kan gi samtalen mer utfyllende svar (Johannessen et.al., 2016, s.148). På bakgrunn av dette var det naturlig å velge denne intervjumetoden for denne type studie. Det innebar at selv om det i forkant hadde blitt definert noen temaer som utgangspunkt for samtalen, kunne svar på spørsmålene komme automatisk ved at de kom inn på temaet selv, eller ved at de ble spurt spurte der det passet, fremfor å følge rekkefølgen i intervjuguiden. Samtidig var det viktig å være nøye med å følge opp relevante tema som dukket opp underveis, og kvinnene ble bedt om å utdype sine erfaringer slik at det ble sikret nyanserte data om forskningstemaene. Da kunne det kvinnene så gjentas, for å sikre at intervjuer hadde forstått. Dette ble gjort ved å gjenta enkeltord, spørre om det de så var forstått riktig, eller at kvinnene ble bedt om å forklare og utdype slik at det ble sikret ivaretagelse av deres opplevelser av historien, på denne måten var det lettere å unngå eventuelle mistolknings eller misforståelser.

Samtalene ble rundet av med spørsmål om hvordan det hadde gått med kvinnene i samtalen og om det var noe de ikke hadde blitt spurt om og ønsket å fortelle. Bakgrunnen for at de ble spurt om det var noe de ønsket å formidle var at intervjuers forforståelse og intervjuguide kunne ha mistet noe de vurderte som viktig for seg selv og sin historie. Kvinnene ble tilbudt at de kunne kontakte intervjuer om det var behov for å si noe mer, korrigere noe de hadde sagt, eller trekke seg fra studien.

Det var ikke ønskelig at kvinnene skulle bli «etterlatt» alene med tanker og følelser og det ble derfor undersøkt om de var ivaretatt etter samtalen og om de hadde gode strategier for å håndtere eventuelle tanker, dette bekreftet samtlige.

Etter hver samtale og båndopptakeren var skrudd av fortsatte samtalen med kvinnene da de var nysgjerrig på bakgrunnen for studiens tema og intervjuers engasjement. Det ble fortalt om intervjuers egen erfaring og opplevelser, dette uttrykte de å sette pris på og det skapte en trygghet i at de hadde valgt å delta. Det ble en lett tone, med latter og erfaringsdeling, noe det vurderes kan ha vært med på å gjøre at de fortalte at samtalen føltes fin og at de ikke kjente på triggere eller store vanskelige følelser. Det ble en fin avrundning av et vanskelig og tøft tema. I etterkant tenktes det at dette har vært viktig for å sikre deres ivaretagelse, fordi de uttrykte å sette pris på erfaringsdeling.

Til sist ble kvinnene minnet på hvordan svarene deres skal anvendes, og at de kan få adgang til transkripsjonen og analysen av de kvalitative dataene. Dette samsvarer med det som beskrives som korrekt og god skikk i forskning (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 88).

5.0 Tematisk analyse

Analysen av samtaler ble gjennomført i tråd med Braun & Clarkes tematiske analyse (2006 og 2018). For å transkribere og analysere kvinnenes meninger og opplevelser var det nødvendig og umulig å komme utenom tolkning (Johannessen, et.al., 2015, s. 173). Samtidig som materialet måtte forstås som en samlet masse hvor det ble sett etter mønstre som gikk igjen på tvers av samtaler, ville det, som nevnt, være naturlig å trekke frem enkeltstående utsagn, opplevelser og personlige erfaringer. For å forstå kompleksiteten i samtaler og hver enkelt kvinne var det viktig for å kunne gå frem og tilbake i fasene, gå tilbake i materialet og se etter mer, se om det var blitt husket riktig eller om samtaler ble tolket annerledes ved ny gjennomlesing.

Tematisk analyse innebærer å bevege seg frem og tilbake i materialet, og skrivingen er en integrert del av selve analysen, derfor passet denne måten å analysere på for denne studien og fremgangsmåte i gjennomgang av samtaler (Braun & Clarke, 2006, s. 15).

Fordi kvalitativ metode er både kompleks og nyansert, var det viktig å være fleksibel, derfor sier Braun & Clarke at det er en fordel å bruke tematisk analyse (2006, s. 4). Tematisk analyse brukes for å finne, analysere og beskrive mønstre i det innsamlede datamaterialet og deles inn i seks faser (Braun & Clarke, 2006):

5.1 Fase 1: bli kjent med datamaterialet

I Første fase sier Braun & Clark at det er viktig å bli godt kjent med materialet, både ved å gå i dybden, men også bredt. I denne fasen er det viktig å lese gjentatte ganger transkribering, og underveis søke etter mening, om noe var gjentakende eller som ble lagt merke til (2006, s. 16). Etter hver samtale ble de transkribert rett etterpå ordrett, både lyder, latter og tenkepauser og pauseord som ehh og hmm. Samt skrev ned enkelte ord eller setninger som intervjuer bet seg merke i underveis av samtalen. Bakgrunnen for at det ble valgt å transkribere med engang var fordi det var ferskt i eget hode og det forelå en vurdering om at det var lettere å huske og gjøre refleksjoner underveis. Det utvises forståelse for at en transkribering umiddelbart etter samtalen kunne gjøre at modningsprosessen ble mistet, altså at forforståelsen ble med inn i analysen og preget den for mye. Derfor ble samtalen lyttet til flere ganger, med korte og lange mellomrom for å høre om det var nye ting intervjuer la merke til eller tolket og forstod annerledes. Det var også en bevissthet rundt at forforståelsen kunne mistolke enkelte kroppssignaler, ansiktsuttrykk og lydord, som psykisk smerteuttrykk, fremfor kanskje en vond rygg og et behov for å flytte seg på stolen.

Intervjuer var bevisst at egen forforståelse ikke skulle prege forståelsen av samtalen og skape en overtolkning eller mistolkning av kvinnenens historie og opplevelser. For å unngå dette var tanken at å transkribere umiddelbart ville hjelpe på hukommelsen slik at det ikke ble husket feil eller vektla ord, uttrykk eller enkelte svar annerledes enn hva kvinnene ønsket å formidle. Tjora (2018) sier det er positivt for helheten at den som intervjuer transkriberer og at det gjøres en full transkribering, altså av ord, uttrykk, tenkepause og kroppsspråk slik det her ble gjort (s.173-175). For å anonymisere ble det transkribert på bokmål (Kvale og Brinkmann, 2010).

5.2 Fase 2: De første kodene

Denne fasen handlet om å bli kjent med datamaterialet og lage en liste over ideer og hva som fanget interessen (Braun & Clarke 2006, s 18). De sier at det er viktig å gå systematisk til verks, og vie alt like mye oppmerksomhet.

Etter ovennevnte trinn i fase 1 ble samtalene skrevet ut, sitater og mulige koder ble ringet rundt med markørpenner i ulik farge for å skille dem fra hverandre og ha oversikt over mulige temaer som kunne passe til senere i analysen og til slutt i funn og resultater. (Braun & Clarke, 2006). Samtalene ble lest mange ganger for å huske dem best mulig og være sikker på at det forelå gode tanker og ideer til neste fase.

For å kode ble det laget et skjema på PC hvor foreløpige koder og sitater ble sortert i tråd med markørfargene benyttet. Enkelte ord eller annet som fanget interessen ved sitatene ble trukket ut og markert med svart penn under: «vond magefølelse», «gå på eggeskall», «gikk rundt på glasskår», «hjernen min var bomull», «alarm-beredskap», «utmattet», «som å leve i en film», «følte meg alene», «jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten», «indre uro», «gikk på limpinnen», «ikke var bra nok», «gikk på tå-hev», «angst», «kvalme», «søvnløshet», «selvfølelse», «jeg ble mer stille», «sånn bunnpunkt», «angstanfall», «utbrent», «svimmel», «vet aldri hva som kommer», «går på selvfølelsen løs», «snikende», «følelse av å kjempe», «følte ansvar», «ble stille og matt», «paranoid», «apatisk», «freeze-mode», «redd hele tiden», «skam», «skyld», «kontroll», «fasade», «frykt», «flashbacks», «skvetten», «shaky».

Ved å ringe rundt sitater og understreking av enkeltord ble det synlig at det foregikk en bevegelse mellom fasene, det ble vurdert å være i tråd med Braun & Clarkes Braun & Clarkes tanker rundt hvordan tematisk analyse skal forstås og anvendes med tanke på fleksibilitet (2018).

Det ble også lagt merke til enkelte ting hos hver enkelt som var fravikende, eller annerledes enn hva de andre sa. Dette ble skrevet i margin og deretter inn i bunnen av skjemaet.

Hermeneutikken er opptatt av at vi skal kunne reflektere over hvorfor vi la merke til akkurat den ene tingen.

En ting som ble lagt merke til var ene kvinnen som sa at hun selv fant ut av latent vold, da det hverken ble nevnt av politi eller psykolog. Dette ble notert i margin, og deretter i bunnen av skjemaet som et lite obs og interessant å ta med videre i analysen og eventuelt funn. Ei anna sa at hun ikke følte at folk forstod, med mindre de hadde opplevd det samme. Kvinnene utviste en søken etter egen kunnskap og forståelse for hva de hadde gjennomgått, ved å ha lest seg opp på partnervold og aktivt søkt informasjon og hjelp på egenhånd.

5.3 Fase 3: Søk etter tema

Braun & Clarke forklarer at et tema fanger noe viktig ved data som er innsamlet i tråd med problemstilling (2006, s. 10). Fase tre startet ved å sortere alle kodene inn i potensielle temaer. Som nevnt i fase 2 ble det brukt farger til setningene i de mulige kodene som ble funnet: grønn, rød, rosa, blå, grå, gul, mørkeblå og svart. Det ble forsøkt å identifisere disse kodene i sitatene og utsagnene, for deretter å finne temaer de kunne passe innunder. Underveis var det viktig og også være bevisst studiens tre opprinnelige temaer, for å se om de passet eller være fravikende fra faktiske mulige funn; selvfølelse, relasjoner og kroppslige erfaringer. Det var interessant om de skilte seg ut eller ikke dukket opp i det hele tatt.

Et eksempel er at det ble satt strek under enkelt ord som nevnt i fase 2, ringet rundt sitater og koblet på foreløpige temaer. Ved å gjøre det på denne måten opplevdes det en refleksivitet og et flytende arbeid.

Temaene kunne spisses eller endres gjennom arbeidet med datamaterialet. Foreløpige temaer med tilhørende fargekoder ble: *kroppslige og psykiske erfaringer, selvfølelse, relasjoner/jobb, triggere/latent vold, endring atferd/personlighet, undefinerbare følelser, kontroll, skyld/skam*. Det som ble ringet rundt i samtalene ble skrevet inn ordrett i et skjema tilhørende riktig fargekode, dette for å beholde sitater og ikke miste essensen i hver enkelt sin historie.

Etter hvert ble det synlig at enkelte temaer kunne slås sammen eller endres noe, men det ble ansett som nødvendig å vente til neste fase for å gå mer kritisk til verks og opprettholde en refleksivitet ved at å ikke bli låst i en konklusjon om at slik var det.

5.4 Fase 4: gå kritisk gjennom tema

I denne fasen forklarer Braun & Clarke at arbeidet vil kunne gi en forståelse for at noen temaer faktisk ikke er temaer, eller at enkelte av temaene kan slås sammen (2006, s. 20). Denne fasen foregår på to nivåer, hvorav den ene var at data ble lest gjennom igjen for å se etter sammenhengende temaer, deretter var neste nivå å undersøke om temaene var korrekte, representerte og reflekterte dataen. Dette ble gjort ved å lese på nytt materialet for å sikre at temaer passet, og for å dobbeltsjekke at det ikke manglet noen koder (Braun & Clarke, 2006, s. 21). Det som ble synlig var at kvinnene snakket om både datid og ettertid, nettopp fordi det ble stilt spørsmål som omhandlet tiden i det voldelige forholdet, men også i etterkant og frem til i dag. For å sortere og systematisere ble det synlig at det var hensiktsmessig å sortere dette fra hverandre, i denne fasen. Samtidig at temaene måtte brytes ned for å skille de fra hverandre, slik at det ble lettere å vite hva som omhandlet tiden i forholdet, og tiden i etterkant.

De temaene som var vanskeligst å konkretisere og vurdere om kunne beholdes eller ikke var *undefinerbare følelser og kontroll*. Kontroll omhandlet hvordan de selv forsøkte å ta kontroll over volden, men også hvordan de ble kontrollert av sin partner. Det ble til slutt vurdert at temaet *k kontroll* kunne fjernes, og heller at enkelte ord eller setninger ville kunne belyse de andre temaene. Det var viktig for at det ikke forsvant i analysen da det var viktig for dem, fordi det tenkes at kvinnene ikke nevnt det om det ikke var av betydning for deres historie.

Under *undefinerbare følelser* ble det vurdert flere ganger om det heller kunne plasseres under *selvfølelse*, eller *psykiske/fysiske erfaringer*. Det som ble lagt merke til ved dette temaet var sitater (forkortet) fra hver enkelt som: «Nesten som å leve i en film». «Vakuumpaktig periode». «Gikk rundt på glasskår hele tiden». «begynte å gå på eggeskall». «alarmberedskap og apatisk og freeze mode». Dette var så særegne utsagn at det foreløpig ikke var ønskelig å finne et annet passende tema å plassere dem under, hverken et nytt tema eller de andre. Det kunne passet under *latent vold*, da slike undefinerbare følelser nettopp kan forklare hvordan latent vold oppleves for hver enkelt.

Samtidig ble det under latent vold plassert utsagn og sitater (forkortet) som «konstant følelse av å være usikker». «Vet aldri hva som kommer til å skje». «Ventingene var verst, det var den som gjorde at jeg gikk på glasskårene». Disse utsagnet forklarte den udefinerbare følelsen og foreløpig vurdering var at de utfylte hverandre og skapte en rød tråd. Derfor var det ønskelig å avvente å konkretisere disse temaene, selv om de belyste samme problematikk. Et annet utsagn var:

«Første sekundet man våkner, åå dette er en fin dag, så kommer man på shit jeg vet jo ikke hva dagen bringer, da kommer den uroen igjen».

Målet etter denne fasen var å ha en relativt god ide rundt temaene hvordan de passet sammen og hvilken historie de fortalte (Braun & Clarke, 2006). Det var en vurdering at det så slik ut ved dette punktet. Det ble til slutt valgt å fjerne *kontroll*, samtidig som *endring i atferd/personlighet* ble slått sammen med *relasjoner og jobb*. Til slutt ble konklusjonen at *udefinerbare følelser* hørte innunder *Triggere/latent vold*. Dette gjorde at det foreløpig ble færre og mer oversiktlige temaer med tilhørende koder.

5.5 Fase 5: definer og gi temaene navn

I denne fasen var det viktig at å ikke bare resiterte, men også vektlegge hva som ble funnet interessant ved samtale og temaene (Braun & Clarke, 2006, s. 22). For å finne temaene ble samtale nok engang lest gjennom gjentatte ganger, samtidig som det ble gjort noen fortløpende tanker. Gjennom arbeidet av temaer ble det synlig at det var hensiktsmessige og verdifulle prosesser. Siden det ble konstant arbeidet effektivt ved å lese og sortere utsagn, koder og temaer fløt fasene over i hverandre, og det ble nødvendig å ta et skritt tilbake for å få et fugleperspektiv og sikre at forforståelsen ikke fikk for mye rotfeste og at studien ikke gikk seg vill. Hva hver kvinne sa ble opplevd som utrolig interessant og det gjorde det nødvendig å sikre at deres ikke historie skulle forsvinne i videre arbeid. Det var kvinnenes historier og deres ord, og det var et ønske å respektere og klare å formidle dette videre.

Gjennom å lytte til opptakene og lesning av transkribering og notater i margin ble det igjen lagt merke til nye ting, det ble derfor tydelig at det hadde skjedd en modningsprosess, som nevnt i tidligere fase. Kodene ble plassert under temaene for å danne en helhetlig historie i skjemaet som ble laget på pc.

Som nevnt var det er klart skille mellom datid, ettertid og nåtid. Det ble derfor lagt inn et eget tema som omhandlet *ettervirkninger*. Ved å skille dette fra hverandre ble det tydelig ved å ta et skritt tilbake at det forelå en god oversikt over temaene, dette ble testet ved å se om setningene kunne vise til temaene og motsatt, slik Braun & Clarke beskriver at det skal gjøres (2006, s .22).

Temaene ble til undertemaer basert på kodene i fase 2, før neste trinn, som var fase 6 hvor det ble laget hovedtemaer med tilhørende navn, basert på koder og foreløpige temaer i de foregående trinnene. Følgende undertemaer ble derfor laget, basert på utsnitt av hva sitater/koder representerte og de dannet et bilde av hva hovedtema formidlet:

*Undertema 1: jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten, undertema 2: er det min skyld?
Undertema 3: som å leve i en film, undertema 4: masse greier som kom av all den jævlige stemningen, undertema 5: gikk rundt på glasskår hele tiden, undertema 6: hjernen min tolker at han skal drepe meg.*

5.6 Fase 6: Funn

I fase seks, og den siste i analysen, var det viktig å finne navn eller hovedtemaer som tenkes kunne fenge leseren og gi en forståelse for hva studien omhandler (Braun & Clarke, 2006, s. 23). Fase seks innebærer å skrive ut analysen av materialet basert på temakartet. I denne fasen fikk temaene nye navn som beskrev essensen av studien. Det ble jobbet for å sikre at temaene hadde sammenheng med problemstillingen og at de ga mening. Denne fasen finnes i funn under kapittel 7 og drøftes og diskuteres opp mot teori og tidligere forskning i kapittel 8. Hovedtemaer med tilhørende undertemaer ble følgende:

1) Hvem er jeg?

Undertema 1: jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten

Undertema 2: er det min skyld?

Undertema 3: som å leve i en film.

2) Å få synlige og usynlige plager

Undertema 4: masse greier som kom av all den jævlige stemningen

3) Når er neste gang og hvordan blir det da?

undertema 5: gikk rundt på glasskår hele tiden

undertema 6: hjernen min tolker at han skal drepe meg.

4) Modige kvinner

Eksempel på sitater, koder/undertema og hovedtemaer:

Sitater og utsagn	Undertema	Hovedtema
«Men jeg endret meg på selvfølelse og selvbilde med tanke på det, <u>jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten</u> . Jeg følte jeg ble en miniversjon av meg selv, som eeh, og jeg følte meg alene».	Undertema 1: jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten	1: Hvem er jeg?
«han sa det var min skyld, også de gangene han ikke sa det fikk han meg til å føle at det var meg det var noe galt med».	Undertema 2: er det min skyld?	
«Nei, altså jeg mistet meg selv fullstendig. Veldig sånn vakuum aktig periode. Mye sykmeldt. Mye fysisk sykdom. Veldig usikker på meg selv, <u>gikk rundt på glasskår hele tiden</u> , visste ikke hva som skjedde».	Undertema 5: gikk rundt på glasskår hele tiden	3: Når er neste gang og hvordan blir det da?

«...det skjedde hver gang, det var en kjempe trigger, skjedde hver gang noe ble vanskelig, jeg ble helt hjernedød. Jeg husker at hvis han kom for nærme meg fikk jeg ikke puste, helt hjernedød, jeg følte meg helt hjernedød». «...en mann kom mot meg veldig fort. Jeg kan tenke logisk at han skal bare et sted og det er ikke farlig dette her. Men <u>hjernen min tolker at han skal drepe meg</u>, det er det som er slitsomt ut i verden og jeg blir satt ut av spill der og da, det håper jeg at jeg kan jobbe vekk.»	Undertema 6: hjernen min tolker at han skal drepe meg	

6.0 Forskningsetiske overveielser

Etikk handler om forholdet mellom mennesker, hva vi kan og ikke kan gjøre mot hverandre, og det er her det kommer inn prinsipper, regler og retningslinjer for å vurdere om vi handler rett eller galt (Johannessen et.al., 2016, s. 83). Det menneskelige samspillet i et intervju påvirker den som blir intervjuet, og kunnskapen som produseres påvirker vårt syn på menneskets situasjon, og dette reiser etiske utfordringer (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 79-80). Det kunne være etiske utfordringer i å selv ha vært voldsutsatt og det var kontinuerlig en bevisstgjøring rundt egne trigger og hvordan egen historie var med inn i disse samtalene. Slik Johannessen (2016, s. 83) sier det er etikk i samfunnsforskning særdeles aktuell fordi den berører enkeltindivider og forhold mellom dem, og det var fokus på hvor viktig det var å være bevisst på dette grunnet tema og egen forforståelse inn i denne studien fordi egen forforståelse kunne påvirket funn om ikke intervjuer løftet og reflekterte hyppig over dette.

I jobben som kontaktperson i barneverntjenesten, har det vært viktig å tåle de historiene som kommer, samtidig som man skal la seg berøre av andres historie. I møter med voldsutsatte er det naturlig å kjenne på egen historie, og balansegangen mellom å forstå og å overtolke den andres historie er viktig.

Dette er etiske utfordringer og refleksjoner som dukker opp i dette arbeidet, og enda viktigere er det å ha et avklart forhold til egen og andres historie når det skal skapes en trygg arena for å åpne seg.

Det vurderes at disse ferdighetene ervervet gjennom jobb har vært mulige å benytte i samtaler med kvinnene i denne studien. Det foreligger også etiske utfordringer ved å snakke om følelser, fortid og handlinger, og at det kan sette i sving mange følelser – også ubearbeidede. Det vises her igjen til inklusjons- og eksklusjonskriteriene.

Det var et bevisst valg at egne personlige erfaringer med partnervold ikke ble delt før etter samtalen, med bakgrunn i at det kunne utløse visse dilemmaer hos den voldsutsatte. Ville det påvirke hvor mye de delte, ville de kjenne på et press eller forventninger til hva de skulle si? Ville de velge å skåne ved å ikke fortelle like inngående? Det var mange tanker og refleksjoner som ble gjort i forkant, også det faktum at de kunne sette pris på å dele og fortelle mer ved å føle at de snakket med en «likesinnet» fremfor en «utenforstående». Likevel vurderes det i etterkant som en god vurdering å fortelle etter endt samtale, slik at spørsmålene kom fra «nøytral grunn» uten forventninger. Kvale og Brinkmann (2010) skriver at godt materiale oppstår i de mellommenneskelige relasjonene, og siden intervju er en samtale og det foreligger førstehåndserfaring både som utsatt og hjelper vurdertes det å sette på riktige type hatt, og benytte ferdighetene til å gi pauser, ro og følge opp enkelte utsagn, som et positivt valgt.

Det er noen etiske utfordringer i det å tolke kroppssignaler så vel som faktiske uttalelser (Kvale & Brinkmann, 2010). Dette forstås som at det ble viktig å opprettholde en nysgjerrighet under hele samtalen og ikke overtolke eller tillegge kvinnen følelser eller meninger hun ikke hadde. Denne forståelsen ble anvendt i stor grad da samtalen foregikk digitalt.

Å være voldsutsatt kan gjøre personer til mer sårbare, og det utløste en del refleksjoner og tanker; etikk handler om rett og galt, og det ble tematisert et sensitivt og sårbart tema, og det var en balansegang mellom å ønske så mye informasjon og kunnskap som mulig, samtidig som integriteten til kvinnene ble opprettholdt (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 184).

Dette er noe av grunnene, utover studiens fokus på latent vold, at det ikke ble fokusert på type vold og mengde, men heller hver enkelt kvinnes historie.

Å gjennomføre disse samtale kunne utløse mange følelser og triggere i etterkant. Om forskningsprosessen får konsekvenser for den som intervjues må man vurdere om det skal gjennomføres eller ikke (Johannessen et.al., 2016). Med bakgrunn i at forskningen ble godkjent hos NSD vurdertes det at det ikke ville få store konsekvenser, samt igjen de tydelige inklusjons – og eksklusjonskriterier.

Med et tema som dette var det nødvendig å fokusere på at ingen følte seg krenket, og skape et rom for trygghet (Kvale & Brinkmann, 2010). De ulike perspektivene og opplevelsene kunne skape utfordringer, samtidig som intervjuer var bevisst muligheten for at det kunne være krevende å snakke om enkelte tema og at det kunne påvirke hvor inngående spørsmål det varsom faktisk kunne stilles.

Når det gjaldt å få frem hver kvinnes erfaring er de valgt å ikke gjengi med fiktive navn, dette fordi det var ønskelig å bevare deres anonymitet og det ble vurdert at for mange sitater likevel kunne gjøre dem gjenkjennbare. På denne måten vil ingen leser kunne vite hvem av dem som har sagt hvert enkelt sitat og det ble vurdert å være med på ivaretagelsen av dem. Det ble heller ikke transkribert når de snakket om egne barn fordi det er sensitivt på mange områdene og det hadde ikke relevans for studien og dets videre funn. Det var viktigere å ivareta kvinnene og barnas integritet for å respektere deres privatliv og familieliv (NESH, 2021).

7.0 Resultater og funn

Gjennom arbeidet med analysen ble det identifisert som nevnt over fire hovedtemaer: 1) Hvem er jeg? 2) Å få synlige og usynlige plager, 3) Når er neste gang og hvordan blir det da? 4) Modige kvinner.

7.1 Hovedtema 1: Hvem er jeg?

Hovedtema «Hvem er jeg?» søker å belyse en formidling av å miste seg selv og ikke fungere i relasjon til andre, både privat og jobb. Kvinnene fortalte i samtalen om å miste seg selv, få en endret selvfølelse og selvtillit. Det å være usikker på om man er bra nok slik man er, eller konstant lure på hvorfor jeg? Hvorfor ble jeg den utvalgte? Fortjener jeg ikke bedre? Dette er spørsmål som ga enkelte en følelse av ensomhet og fortvilelse og en bunnløshet uten like.

Hovedtemaet hadde følgende undertemaer:

Undertema 1: Jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten.

Undertema 2: Er det min skyld?

Undertema 3: Som å leve i en film.

7.1.1 Undertema 1: Jeg følte meg ikke som meg selv, jeg ble liten

I samtale med kvinnene viste de til forskjellige måter å ikke føle seg som seg selv. For eksempel beskrev en hvordan volden opplevdes å trykke henne ned:

«: jah.. ehh. Ja det er jo det som på en måte er farlig. De virkningene som volden har, den gjør jo akkurat det. Den skaper en sånn, den går på selvfølelsen din løs. Og du får plutselig, du får mye sånn tanker om hva gjør jeg her, når du sitter på det, når du føler deg på det laveste av det lave, et sånn bunnpunkt ... jeg ble liten, jeg følte meg som en miniversjon av meg selv, som eeh, og jeg følte meg alene».

Denne følelsen av å være liten og å kjenne på å være på det laveste av det lave, påvirket hvordan kvinnene så på seg selv, og utfordret deres selvilde. Noen beskrev at de tvilte på hvem de selv var. Her kunne følelsen av å ikke være seg selv handle om å føle seg som en annen enn seg selv, en person de ikke følte at de kjente.

«Begynner å få et annet bilde over hvem du er og tror på det. En følelse av å ikke være bra nok».

7.1.2 Undertema 2: Er det min skyld?

Kvinnene kjente på hver sin måte både på skam og skyld; skyld for at volden oppstod og skam for at de ble værende i forholdet, til tross for at de visste at dette var galt, at det ikke skulle være sånn. Det er noe som forvirrer hodet når man vet vold ikke er hverken lov eller greit, men likevel ender opp med å tro på at man har skyld i at det skjer. Skyld fordi man sier noe på feil måte, er i veien, eller bare, rett og slett er seg selv og det er ikke bra nok. Det å begynne å tvile på sin egen verdi skaper sterke følelser og en uro uten sidestykke. Og ved konfrontasjon av de rundt, blant annet kollegaer tok de selv ansvar, ei fortalte og forklarte det slik:

«Det var noen kollegaer som stilte spørsmål ved oppførselen min fordi jeg glemte viktige oppgaver, viktige møter og gjorde mye rart de reagerte på, så noen ganger måtte jeg løpe hjem fordi han krevde at jeg kom hjem midt på arbeidsdagen. Da var det en kollega som sa dette her er psykisk vold, men jeg la jo alltid all skyld på meg, at det var jeg som hadde gjort noe galt.».

En annen kvinne fortalte også om denne følelsen av å ta ansvar for sin voldsutøver, og nærmest dekke over for partneren sin:

«Jeg følte at jeg måtte forklare, ja han er sliten eller han, ja kom på forklaringer og begynte å lyve for han. Fordi han dukket ikke opp når vi skulle noe, også måtte jeg lyve til pappa at han ble syk, men jeg fikk egentlig ikke tak i han. Så hele tiden ble det

sånn at jeg følte ansvar for at han oppførte seg en dust ovenfor andre, men selvfølgelig og ovenfor meg».

De fortalte alle om hvordan de kjente på skyld og skam for at de ble utsatt for vold, og to kvinner fortalte om hvordan partneren ga dem direkte skylden på forskjellige måter, og dette resulterte i at de begynte å tvile på seg selv, tenkte at det kanskje var dem det var noe galt med og de begynte å tvile på seg selv og lot seg snakke ned:

«han sa det var min skyld, også de gangene han ikke sa det fikk han meg til å føle at det var meg det var noe galt med».

«Dette med meg var at først fikk jeg høre at alt var min skyld hadde jeg bare vært annerledes, gjort annerledes, vært smartere, tynnere, mer sexy, mer digg, bidratt mer, altså alt ved meg var feil, min skyld. Jaja, jeg tenkte jeg er jo ikke den peneste, kunne jo gått ned noen kilo, jeg er kanskje ikke en god mor? Jeg trodde jeg kanskje var ganske ok, jeg er ganske empatisk anlagt. Men jeg tror jeg er en ganske god mor, så kommer man inn i en greie hvor man tviler på seg selv, og jeg kom inn i det. Jeg gikk på den limpinnen hans og lot meg snakke ned».

7.1.3 Undertema 3: Som å leve i en film

Alle fire kvinnene endret seg i relasjon til andre, sosialt, jobb og med familie. Fellestrekk for kvinnene var en følelse av å være alene, og de kunne ikke fortelle til dem rundt seg og dermed på ulik måte trakk seg vekk fra venner, familie og jobb. Kvinnene endret personlighet og atferd. Hun ene sa hun gikk fra å være direkte og sa ifra, til å bli stille og matt. En annen fortalte at hun fikk tilbakemeldinger på at hun ble mer stille og alvorlig. De endret seg på jobb, andre la merke til det og kommenterte. De avlyste avtaler og sluttet å være sosiale. Skuespill og det å leve i en film ble også brukt for å forklare hvordan det hele opplevdes og ses på i retrospektiv; det viser en surrealisme og kanskje forvirring over eierskap i eget liv og det å sitte i passasjeretet fremfor førerretet. Tre av kvinnene deler ulike historier om en nærmest maktesløshet som oppstår når volden endret dem:

«Ja, hver gang jeg var med venninner så var jeg ikke tilstede, var hele tiden på telefonen, måtte være tilgjengelig hele tiden. Når jeg gikk tur så var det ikke sånn at det var behagelig og fint. Da gikk jeg og bekymret meg fro at jeg var for lenge vekke. Jobben ble jeg jo sykmeldt fra, egentlig. Altså, han foreslo jeg skulle finne meg en annen jobb fordi jeg ikke klarte å fungere. Og familie og venner, jeg avlyste avtaler hvis det hadde vært episoder, sånn at ingen skulle se. Jeg var jo så inne i det traumbåndet, at jeg ville jo ikke at han skulle forlate meg.»

«... men jeg merket det på meg selv, at jeg endret meg veldig i oppførsel og i, at jeg ikke skjønnte hvorfor jeg plutselig kunne bli kjempelei meg, kjempetrist, jeg kjente ikke igjen meg selv, veldig sånne reaksjoner som kunne være veldig mye forskjellig på kort tid. Så det, ja på mange måter endret jeg meg, ja, det gjorde jeg».

«Det var første gangen jeg skulle gå ut en liten tur med venner, etter fødsel og ha holdt på og ammet og jeg skulle ut en liten tur. Vi havna på en pub, jeg var liksom, sånn en øl det er det, men jeg var veldig glad. Og da husker jeg i løpet av superkort tid bare ringte mens jeg satt der uten å si noen ting og bare hadde på telefonen sånn at jeg hørte barnet hylgråt og gråt og gråt, uten at jeg. Han sa ingenting, bare sånn terror».

Kvinnene fortalte også om hvordan denne følelsen av å ikke være seg selv påvirket dem følelsesmessig. Flere av kvinnene fortalte om en ensomhet og en stor fortvilelse, og det å ikke være seg selv var også opprivende. De tok bevisst og ubevisst avstand til venner, familie og kollegaer. En kvinne forklarte hva volden og denne avstanden gjorde med henne denne måten:

«Det gjorde med meg at jeg ble fortvilet, altså sånn enorm dyp fortvilelse som ikke har sidestykke, jeg ble totalt ekskludert, jeg følte meg ensom, ble redd for å ha tillit til andre, redd for å åpne meg, redd for å fortelle ...».

Noen beskrev opplevelsen av å ikke være seg selv som en slags distansering hvor det var som å se seg selv utenfra og være en annen enn seg selv. To kvinner forklarte på hver sin måte hvordan de tok på seg en rolle, som også nærmest slik det ble opplevd var forventet fra omverdenen:

«Jaja, jeg må bare. Fokusere og puste inn. Ehm. Det var mest det å føle seg usikker. Det var nesten som å leve i en film, over hvem du er og hvem du er med han.»

«ja, det var jo sånn overveldende og fint etter volden. Honeymoon fasen. Som det var i starten sant, masse komplimenter, jeg var verdens beste, lovnader om giftemål og barn og det ene og det andre. Da var ting veldig fint, da var vi mye ute blant andre og folk kommenterte hvor perfekt par vi var, vi var så lykkelige og hadde det så fint. Da levde jeg meg enda mer inn i den skuespillerrollen, når andre sier det er så perfekt så må det jo være det da.»

7.2 Hovedtema 2: Å få synlige og usynlige plager

Hovedtema 2 «Å få synlige og usynlige plager» søker å belyse kroppslige og psykiske plager. Det ble fortalt om en kompleksitet i plager og smerter. Noen av plagene var diffuse, eller hang ikke på greip alders- og helsemessig. Det å gå på glasskår og eggeskall er billedlige forklaringer, som likevel viser så tydelig hvordan det er, om man forsøker å tenke at man selv skulle gått slik.

Hovedtemaet hadde følgende undertema:

undertema 4: masse greier som kom av all den jævlige stemningen.

7.2.1 Undertema 4: Masse greier som kom av all den jævlige stemningen

Alle fire kvinnene fortalte om udefinerbare smerter, hvor hun ene strevde med å gå trapper eller få beina ut av sengen, og kunne ikke forstå hvorfor. Når hjemmesituasjonen gjør at angsten kommer, svimmelheten melder sin ankomst, utslett dukker opp, hjertet løper løpsk og vondtene står i kø forklares det om hvordan stemningen og volden påvirket dem både psykisk og fysisk, tre kvinner forklarte på hver sin måte konsekvenser av volden, men på ulike måter:

«... begynte en del med sånne angstanfall og en del ting jeg ikke visste da at var det, utbrenthet og ja, svimmelhet og masse greier som kom av all den jævlige stemningen da. Det var der ganske så konstant».

«Jeg har fått migrene av dette. Jeg har IBS, veldig aktiv uansett hva jeg spiser, jeg blir veldig lett syk, hatt corona tre ganger, har ganske dårlig immunforsvar kan vi vel si, etter dette, tåler ganske lite, må planlegge dagen min etter energi. Det som plager mest er fatiguen. Det at jeg er mye i alarm beredskap».

«... eehh». Nei altså, Jeg mistet meg selv fullstendig. Veldig sånn vakuum aktig periode. mye sykmeldt. Mye fysisk sykdom, også usikkerhet. Veldig usikker på meg selv, gikk rundt på glasskår hele tiden, visste ikke hva som skjedde. Trodde alt var min feil, selvtilliten min gikk fra å være ganske bra til å være ikke.»

Noen av kvinnene formidlet også en usikkerhet om livet var verdt å leve, eller ønsket å søke til andre destruktive metoder for å overleve, for å slippe å kjenne, de forklarte det på denne måten:

«... Jeg kunne drikke meg dritings og være med venner, det var pause. Jeg vet at hadde jeg vært i risikozonen for å bli alkoholiker kunne jeg lett blitt det. Etterpå og, så var det det å gå på fest og glemme det som hadde vært, bare danse og ha det gøy. Det var bare en liten periode, men jeg forstår at folk blir rusavhengig og alkoholikere og andre ting etter sånne forhold».

«Den første julen etter at jeg gikk og hadde anmeldt, da var jeg så langt nede, hadde jeg hatt noe jeg kunne ta livet mitt med ville jeg gjort det».

«Og jeg tenkte at dette klarer jeg ikke, dette klarer ikke å stå i, dette orker jeg ikke. Og da tenkte jeg tanker som, ingen vil jo savne meg, i form av at jeg gjør jo folk en tjeneste om jeg ikke er her lenger ... så er det bedre om jeg bare fjerner meg. Det er skummelt å tenke på, fordi det er det folk som gjør, det er en grusom tanke.

7.3 Hovedtema 3: Når er neste gang og hvordan blir det da?

Hovedtema 3 «Når er neste gang og hvordan blir det da?» søker å belyse hvordan triggere og latent vold påvirket kvinnene, under volden, men også i tiden etter og frem til i dag. Eftervirkninger implementeres i dette hovedtemaet fordi de viser til frykten som befestet seg og skapte uro og hindret dem i hverdagen, slik latent vold kan gjøre. Selv flere år senere - selv den dag i dag. Det vises her igjen til redegjørelsen i punkt 1.1 at opplevelsen og erfaringene med latent vold ikke kan defineres eller begrenses til tid og sted.

Hovedtemaet hadde følgende undertemaer:

undertema 5: Gikk rundt på glasskår hele tiden.

undertema 6: Hjernen min tolker at han skal drepe meg.

7.3.1 Undertema 5: Gikk på glasskår hele tiden

Triggere kan være så mangt, det vises her til redegjørelsen i 4.3.1 om ulike traumereaksjoner; det kan være lukter, smaker, lyder, steder og gjenstander. Triggere kommer gjerne uanmeldt, men iverksetter reaksjoner for å overleve. Kvinnene fortalte om å være i beredskap, som i en tilstand hvor de konstant måtte passe på, være på vakt. Følelsen av å vente på volden, vente på når det skjer, når er det neste gang jeg gjør noe feil og hvordan blir det da? Alenetid eller gode perioder ga ikke ro, fordi erfaringene og frykten satt så godt i kroppen deres.

Kvinnene fortalte flere ganger i samtalene om forskjellige måter den latente volden fikk grep i dem, og sitatene under er mange, for å favne og belyse omfanget av hver av deres opplevelser, erfaringer og følelser:

«... det skjedde hver gang, det var en kjempe trigger, skjedde hver gang noe ble vanskelig, jeg ble helt hjernedød. Jeg husker at hvis han kom for nærme meg fikk jeg ikke puste, helt hjernedød, jeg følte meg helt hjernedød».

«det er veldig vanskelig å sette ord på. Men ehhh jeg har ikke noe problem med å kjenne tilbake på følelsen for å si det sånn. Altså. Hvordan skal jeg beskrive det. Det er en følelse av indre uro, konstant indre uro, fordi man vet aldri hva man har i vente og det betyr at, ikke sant, jeg prøvde jo å tenke at jaja, alle kan bli sinte, det er litt forsvarsmekanisme».

Det ble fortalt om en følelse av å ikke vite hva som skjer og når. Følelsen av å ikke vite hvem de våknet opp til, kom hjem til, eller når neste gang ble forklarte de på hver sin måte slik:

«Det var så ustabil, jeg visste aldri hvem jeg møtte i døra eller hvem jeg våknet opp til i helgene. Det var liksom ulikt fra dag til dag og uke til uke».

«Ja, jeg var jo helt nedbrutt, jeg klarte ikke gå på jobb, jeg fungerte ikke på jobb. Det var akkurat som om hjernen min var bomull, fordi aldri dreide seg om å sikre at jeg ikke skulle bli utsatt, eller sikre at barna ikke skulle bli utsatt for vold. Hele hverdagen gikk til det.»

«Jeg husker når jeg kom hjem fra jobb og gikk opp bakken, da begynte den veldig veldig vonde magefølelsen, hvem kom jeg hjem til i dag. Sant. Det var jo sånn det var. Men det var den ventingen som gjorde meg mest sånn at jeg gikk på de glasskårene, jeg visste aldri hvor lenge de gode periode varte, det ble jo ikke gode heller, det var alltid en usikkerhet til når det kom en ny episode og når trækker jeg feil igjen.»

Det å aldri vite når volden ville skje igjen, gjorde at kvinnene tilpasset seg og kjente på at de ikke kunne slappe av og var i en beredskap hele tiden, to av kvinnene fortalte om det på denne måten:

«Og selv da var jeg hjemme alene og hadde maske på hjemme, klart aldri å slappe av og aldri å nyte den alenetiden da. Det var veldig vondt. I ettertid. Jeg er jo en som elsker alenetid og trives i eget selskap. Men det likte jeg ikke i det hele tatt. Ble stresset og hadde mye uro i kroppen.».

«Og da begynte jeg å gå på eggskall. Det gjorde noe med meg, jeg trodde jo ikke at han var sånn. Men det at jeg opplevde at han kunne gå til fysisk angrep det, det gjorde at jeg forstod alvorret.».

En annen kvinne ser tilbake på hva denne usikkerheten på når neste episode kom, hvordan det ville bli og hva følelsen av å være i beredskap gjorde med henne, selv etter brudd:

«Det er jo noe av det jeg husker best. De venteperiodene, det er jo den ulmingen, det er jo den graden at etter jeg gikk så ventet jeg hele tiden.».

En siste kvinne fortalte om hvordan ventingen gjorde at hun i sin tilpasning forsøkte å kontrollere når volden oppstod for å bli ferdig med det:

«Det var gjerne hvis vi skulle noe jeg hadde gledet meg til, eller ungene. Da ville jeg få det unna før barna kom hjem, eller hvis jeg kjente det bygget seg opp og at ble mer irritert eller sint, eller ja. Da prøvde jeg kanskje noen ganger å få frem det, ja sinnet i han, sånn at vi skulle få det unna.».

7.3.2 Undertema 6: Hjernen min tolker at han skal drepe meg

Dette undertemaet viser også til latent vold, men at det har ettervirkninger og volden lever videre selv etter brudd. Det å gå i alarmberedskap og kjenne på triggere selv flere år etter brudd kan være krevende og være et hinder for både privat og sosialt liv. De fire kvinnene fortalte om ettervirkningene frem til i dag på hver sin måte, både på et emosjonelt og fysisk plan, men også relasjonelt:

«Ier. Nei det kan være mye rart, lukter. Sitter på bussen også er det en som har samme lukt, parfyme, da går jeg i alarm».

«Jeg hadde masse flashbacks og sov ikke, og gjenopplevde ting ... ettervirkninger er jo preget av å være skvetten, shaky, konstant redd, og samtidig apatisk, blanding av flere ting, ikke få sove». Videre fortalte hun at det tok lang tid før hun kunne gå ut på gate.

«Det verste var den skvettenheten, gå på gata og snu meg og han kom med masse trusler og ja, jeg politianmeldte, da var jeg helt apatisk, helt i freeze mode. Men det var helt absurd situasjon, men han skulle jo ha meg tilbake, sendte masse meldinger og ringte, jeg var helt i villrede, jeg var apatisk, livredd og redd, han gikk fra å si unnskyld til kjempe sinne og trusler og overalt ikke sant.»

«Det er mye vonde tanker som kommer i de dårlige periodene. Jeg fungerer på PTSD nivå at jeg er høyaktivert veldig ofte og er i alarmberedskap, da får jeg sånne kick, må rydde og vaske, og da blir det litt tilbake igjen til de tingene som var da jeg bodde der, må holde alt rent og fint. Og. Kontrollert. Sant. Da bruker jeg jo opp energilagre jeg ikke har. Det er i de fasene jeg går inn i depresjon.»

En kvinne fortalte om en konkret følelse når hun så tilbake til tiden når hun levde i det voldelige forholdet og forklarte hva det fysisk gjorde med henne og påvirket henne i andre situasjoner som ikke var direkte relatert til vold:

«Det var en reaksjon hos meg, jeg hadde i to tre år etterpå at jeg ble veldig kvalm og begynte å brekke meg som om jeg skulle kaste opp, det skjedde hver gang, det var en kjempe trigger, skjedde hver gang noe ble vanskelig».

Det fortelles om en sårbarhet hos flere av dem som en del av den latente volden og ettervirkningene av tiden i et voldelig forhold. Det formidles en usikkerhet på om de er bra nok, eller kunne stole på tilbakemeldinger og hva andre rundt dem sa. Dette kjente de på i stor grad flere år etterpå og selv i dag. To av kvinnene fortalte om hvordan det føles og er, på denne måten:

«... sånn at jeg tror ikke på det han sa er sant, men så har jeg svake øyeblikk hvor jeg blir usikker på meg selv og søker mye, hva skal man si, godkjenning fra utsiden. Det vet jeg, at jeg spør kanskje ekstra, på jobben, men hva synes du om dette? Jammen, er du sikker? Hva synes du om dette, jeg kanskje at hvis jeg gjorde. Nei, men det er bra, det er helt fint. Jeg må få bekreftelse for alt. Jeg føler at, ja.»

«Det er litt latterlig, men du mister tilliten til mange andre, og lurere på om de egentlig vil deg vel, selv om det er nære venner. Overanalyserer alt og blir paranoid. Også er det greit å forstå at det er også vanlig reaksjoner. At noen har brutt deg veldig ned, og fått null tillit til den som er nærmest deg og vært livredd, så tenker man at andre også kan være det».

Denne usikkerheten, mistilliten og behovet for bekreftelse kunne også forplante seg til en usikkerhet om de kunne stole på seg selv i ettertid, fordi det var jo de som hadde blitt sammen med denne mannen. Akkurat som når de levde i volden kunne de kjenne på følelsen av skam og skyld i etterkant, for hva de fant seg i, hva de ikke kom seg ut av og at de burde jo klart å gå. Skammen er stor når fornuften sier at dette ikke er greit, det er ikke slik livet skal være, men likevel ble de og likevel forsvarte og skjulte de ovenfor dem rundt seg hva som foregikk. En kvinne fortalte om det å ha mistillit til seg selv og hvordan det påvirker henne i dag, og en annen om hvordan skylden var der også i etterkant:

«Jeg tør ikke gå inn i et nytt forhold, jeg er livredd for at det skal skje igjen ... jeg er redd jeg ikke skal klare å se signalene».

«... ja, hele tiden. Også i etterkant. Prøvde å stoppe å føle skyld. Skyld for at jeg valgte et sånt menneske som kunne ødelegge meg på den måte ... men det kom tilbake til meg, jeg hadde valgt han, så jeg skyldte på meg selv».

Livet i et voldelig forhold gjorde at kvinnene i etterkant på hver sin måte kunne skvette, hoppe og kjenne på frykt om noen kommer for nærme, om de gjenkjente en lukt på bussen, eller at de trenger å ha gardinene lukket for å føle seg trygge hjemme. De forteller om en følelse og et behov for å være på vakt. I tillegg har de sluttet å gjøre enkelte ting, som viser at volden preger dem selv flere år senere. Tre av kvinnene fortalte om konkrete ting de gjør, eller spesifikk hendelse som er et direkte resultat av flere år med vold:

«... jeg går og ser meg bakover for å se om han er der og stirrer, på bussen, når jeg går på sjekker jeg om noen sitter der, sant».

«ja, altså jeg kan stå og tenke at. En spesifikk hendelse. En mann kom mot meg veldig fort. Jeg kan tenke logisk at han skal bare et sted og det er ikke farlig dette her. Men hjernen min tolker at han skal drepe meg, det er det som er slitsomt ut i verden og jeg blir satt ut av spill der og da, det håper jeg at jeg kan jobbe vekk».

«Han jobbet som lastebilsjåfør. Når lastebiler kjører forbi meg så er det akkurat som om hjernen kobler ut og da får jeg trigger».

Det er flere ting som har befestet seg i kroppene deres selv lenge etter brudd. Noen begynte med selvransakelse, og kjenner fysiske så vel som psykiske sår selv den dag i dag, blant annet vet at det tok mange år før en av kvinnene kunne se på bilder fra tiden de var sammen, fordi det skapte sterkt ubehag. Deres identitet og kropp er påvirket av volden og kommer til overflaten på ulike måter nå og da. Kvinnene forteller på hver sin måte om hvordan volden fortsatt er en del av dem i dag, og kommer til overflaten. De forteller om det på denne måten, og følgende sitater er alle fire kvinnene sine, hvorav to er fra samme kvinne:

«Noen ganger føler jeg at jeg har to personligheter. At jeg de på skuldrene, det er den nye meg som har jobbet seg gjennom og er blitt sterk, og den gamle fra forholdet som hakker, det blir sånn krig. Det er en konstant jobb for å holde selvtilliten og de gode og det bra jeg har gjort, det må jobbes med hver dag».

«Det er skuffende og provoserende og jeg går rundt, og han tok tryggheten fra meg da».

«Jeg merker det på, jeg er blitt ganske nervøs, jeg har fått mer kontroll på det, eller. At jeg er nervøs er jeg kanskje ikke, men jeg kan føle meg nervøs, føle en uro og rastløshet, ikke rastløshet av at jeg lengter tilbake for å ikke føle meg rastløs, men en uro også bærer jeg nok fortsatt på, dette er ting jeg bearbeider hele tiden og vil nok gjøre hele livet på en eller annen måte. Men at jeg kan bli nervøs, føle uro og usikkerhet, bekymre meg, eehhh».

«Nå som jeg snakker om det kjenner jeg at jeg ikke er over uansett hvor mye jeg jobber med det».

«ettervirkninger er jo et helt kapittel for seg selv ... Ettervirkninger er jo preget av å være skvetten, shaky, konstant redd, og samtidig apatisk, blanding av flere ting, ikke få sove ... Ettervirkningene fortsetter jo. Vi hadde en hendelse som gjorde at jeg skvatt og hoppet om noen kom for nærme, trakk for gardiner, våkner av lyder i gangen, du blir den, det kommer fort tilbake. Nå er det bedre igjen, men så er det små og store ting som kan trigge det igjen. Ettervirkninger kan være der så lenge den personen eksisterer da, jeg føler meg roligere, men det er jo der i hodet da.».

7.4 Hovedtema 4: Modige kvinner

Kvinnene kjente på en bunnløshet uten like hvor noen av dem, som fortalte, hadde lurt på om det var best å bare avslutte livet. Kvinnene formidlet på hver sin måte hvordan de fant kunnskap, styrke og en evne til å snu livet med vold til noe de kan bruke videre i livet, fremfor bare håpløshet og smerte:

«Jeg prøver å se at jeg har blitt sterkere av dette».

«Jeg merker fortere på folk hvem de er og jeg stoler ikke på folk blindt, jeg våger å se».

Kvinnene formidlet styrke i dag i form av å søke egen kunnskap og egen forståelse da de kjente på et behov for mening for hva de gjennomgikk:

«Ligger og googler og prøver å finne ut og få forståelse av hva som har skjedd og finne info om vold og det gjorde jeg mye når jeg forsøkte å finne roen».

Kvinnene opplevde at latent vold ikke er synlig og dermed vanskelig å begripe eller å forstå, og dermed er det vanskelig å gi rett hjelp. To kvinner fortalte om deres erfaringer og opplevelse med dette, på denne måten:

«Føler ikke at folk forstår».

«Også er det så usynlig for andre, politiet nevnte det ikke engang når jeg var i avhør, det var ikke med i noe som helst. Også når jeg snakket med psykolog var det ikke nevnt, den latente volden ... jeg hadde aldri hørt om det før jeg begynte å lese om det for å forstå sant ... Jeg tror det ikke er så mye, det blir ikke snakket så mye om rett og slett, jeg hadde aldri hørt om det før jeg begynte å lese om det for å forstå sant, hva jeg er blitt utsatt for.

Til tross for at de har følt det mangler kunnskap eller forståelse forteller de på hver sin måte om en indre styrke i dag og at erfaringen med volden også kan brukes til noe positivt. På hver sin måte kan de kjenne på en styrke og en evne til å klare seg og de forklarer det på denne måten:

«nei, det må jo være det å følge magefølelsen, råd andre til det. Lytt ordentlig etter. Så får man mange svar, så kanskje man unngått kanskje. Alle kan oppleve vold, skam, føle på skam og føle seg alene, det er vanlige reaksjoner og det å ikke vite om man holder på å bli gal og tviler veldig på seg selv og det er veldig tøft, psykisk, du føler deg helt gærn en stund og det er liksom sånn er det meg? Og det er mange som kanskje blir på grunn av det fordi de tenker det er dem og derfor blir de i den voldsspiralen da. Så ja, det».

«Ja, jeg har måttet øvd med å sette grenser for andre i større grad enn hva jeg har noen gang gjort før. Nå har jeg veldig, jeg står støtt i meg selv og hvem jeg er og hvordan jeg er ... Så det har skjedd mye med selvtillit, jeg prøver å se at jeg har blitt sterkere av dette».

8.0 Drøft av resultater og funn

Formålet med denne studien er å utforske problemstillingen; «Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold, og hvordan opplever de denne volden?». Det vises her til studiens opprinnelige formål å se på kroppslige og relasjonelle erfaringer, samt selvfølelse. Studien fokuserer i stor grad på latent vold. Gjennomgang av materialet og analysen viser funn knyttet til disse temaene, men også andre. I dette kapittelet vil funn og resultater bli drøftet i lys av tidligere forskning, teoretisk rammeverk og relevant litteratur.

I dette kapittelet vil de overordnede temaene presentert i punkt 7.0 resultater og funn, bli drøftet i lys av studiens teoretiske ramme: identitet, kroppslige erfaringer og resiliens.

Studiens drøft vil først se på kvinnenes opplevelse og erfaringer av volden når de levde med partneren sin, deretter i tiden etter, i retrospekt og eventuelt frem til i dag.

8.1 Identitet

Sett i lys av Hilde Lindemann bygges vår identitet gjennom at andre mennesker anerkjenner og respekterer oss, og dette er grunnleggende for vår utvikling av identitet (2014). Og mennesker kan bli holdt i en identitet de ikke har, eller selv ønsker å ha, dette refereres til som dårlig holding og kan være skadelig (Lindemann, 2014, s.203).

Dette punktet vil drøfte funnene i lys av forskning og teorien om identitet, dårlig holding, og denne studiens forståelse av teorien. Det vil bli vist til under volden i punkt 8.1.1 og i retrospekt av volden i punkt 8.1.2.

8.1.1 I aktivt voldelig parforhold

Hver samtale opplevdes som svært komplekse og unike på hver sin måte. Kvinnene forklarte de udefinerbare følelsene rundt volden på ulike måter, likevel ses det likhetstrekk i hvordan det har påvirket dem. Om det er å gå på glasskår, eller å leve i en film, så formidles det mye likt, og det er å ikke kunne være seg selv, i sitt eget hjem. Det er billedlige forklaringer for å klare å sette ord på voldens effekt og surrealismen rundt å leve slik, som og nærmest se seg selv utenfra. Med utgangspunkt i Lindemanns forståelse av identitet som sier at den bygges ved at andre respekterer og anerkjenner oss er det interessant å forsøke å begripe hva volden gjør med dem som personer og deres opplevelse av seg selv. Når noen over tid forteller deg og viser at du ikke har nok verdi, eller du blir usikker på om du kan være med andre mennesker, om de vil deg vel og om du er bra nok, kan det ses i lys av Lindemanns forklaring av identitet og å bli holdt i en identitet de ikke har (2014).

På hver sin måte forsøkte kvinnene å tilpasse seg voldsutøveren, og de var vare på stemninger og de var på vakt, bevisst og ubevisst. Den ene kvinnen fortalte om at hun kunne forsøke å kontrollere når volden kom, for å bli ferdig med det, nettopp fordi ventingen var verst. Det forstås som en tilpasning i et voldelig liv, men også et forsøk på å oppnå noe kontroll og eierskap i eget liv. Det ble formidlet av en annen kvinne at ventingen var verst, og det at denne kvinnen forsøkte å kontrollere når volden oppstod gir mening opp mot denne følelsen av å vente. Dette funnet var interessant opp mot de andre kvinnenenes fortelling om å tilpasse seg ved å være var på kroppsspråk og konstant forsøk på å unngå vold.

Vår identitet utvikles gjennom hvordan andre forstår og anerkjenner oss som individer, og å bli holdt i en identitet som ikke samsvarer med egen opplevelse eller ønske om hvem vi skal være befester seg tydelig i disse kvinnene og kommer frem gjennom deres forståelseshorisont. Mennesker søker å erfare og forme seg selv i andres bilde sammen med egen forståelse (Lindemann, 2014).

Når dette skaper diskrepans i hvordan vi ser oss selv og hvordan vi behandles av den som skal være oss nærmest, kan det skape store konsekvenser, som lav selvfølelse slik som funnet i andre studier referert til i punktet tidligere forskning (Elwin-Nowak et.al 2023). Kvinnene i denne studien fortalte om sammensatte og komplekse plager i form av psykosomatiske plager, det at Elwin-Nowak sin studie fant depresjon, lav selvfølelse og somatiske plager virker å samsvare med funnene i denne studien.

Kvinnene i studien ser også ut til å beskrive en form for isolering – både frivillig og ufrivillig fra kvinnenens side. De sluttet å være sosiale, de tok avstand fra familie og venner og endret seg i jobbrelasjoner. Dette er funn som samsvarer med andre studier hvor kvinner isolerer seg fra omverdenen (Hansen, et.al., 2009). Det kan virke som om det var et forsøk på å ta kontroll på situasjonen, ved å ta avstand til venner og familie slapp de føle ansvar for partneren sin, måten han oppførte seg på, eller å svare på spørsmål som vekket ubehag. Det å distansere seg følelsesmessig kan ha vært et forsøk på å beskytte seg selv, samtidig som håpet om å komme seg ut stadig blir dårligere slik som Hansen fant i sin studie (2009). Det å bli så isolert og alene, gjør at kvinnene også blir enda mer avhengige av sin partner, de får ikke innspill fra andre på hvordan de er og forstås – deres identitet blir ikke anerkjent og respektert av andre slik Hilde Lindemann sier at vi er avhengig av (2014). Videre forklarer hun at identiteten vår er dynamisk og i konstant endring og utvikling i samspill med andre, når kvinnene isolerer seg og mister dette samspillet med andre stopper utviklingen opp og slik kvinnene formidler at voldsutøveren deres er eneste referanseramme på hvem de er som personer.

Det er nesten en følelse av å bli avslørt, om noen skulle sett hvor ille det er. Det kan vitne om en følelse av å bli stilt til veggs, å måtte svare for seg når noen undrer seg over den du er sammen med. Akkurat slik den ene kvinnen sa; det var jo hun som hadde valgt han, så til slutt var det jo uansett hennes feil. Dette danner et godt bilde av hvordan det er å leve slik, så fanget og likevel angivelig selvvalgt.

Det kan virke som at skammen har begrenset de fire kvinnene i denne studien og dermed vært et effektivt middel fra partneren deres, det kan ha vært med på å begrense deres selvfølelse og selvstendighet.

Dette samsvarer med en studie som fant at blant annet skam brukes for å begrense kvinnenes selvfølelse og selvstendighet (Aisha Gill, 2004). Denne studiens funn er interessant sett opp mot kvinnene i denne studiens erfaringer, hvor det kan se ut til at følelsen av skam og skyld har hatt samme effekt på dem som kvinnene i Aisha Gills studie (2004). Slik som den ene kvinnen i studien forklarte at hun til slutt lot seg snakke ned, i forlengelse av at hun kjente skam og skyld. Denne studiens funn kan videre vise til Lindemanns forståelse av å bli holdt i en identitet kvinnene ikke har, altså forstått som dårlig holding (Lindemann, 2014). I denne studien forstås det som at kvinnene sitter som ansvarlige for en vold de umulig kan ha ansvar for, og det gjør noe forståelsen av seg selv, som igjen påvirker deres selvstendighet og selvfølelse. Iversen & Rymoene (2016), fant også dette i sin studie, selv om det var med unge jenter, vurderes funnene som relevante opp mot hverandre, da jentene i denne studien tok ansvar og forsvarte handlingene til voldsutøveren. Skammen og skylden tar stor plass og påvirker hverdagen til disse fire kvinnene.

Skyld er et sterkt begrep og en sterk følelse, hvor det manifesterer seg og gjør noe med oss som mennesker. Ikke minst når det rasjonelle sier skylden er urimelig, men følelsene og partneren sier noe annet. Skam som kvinnene også formidlet har preget dem i stor grad, i tillegg til det skadete selvbilde, akkurat slik som Rajah & Osborn (2022) fant i sin studie at de opplevde å være verdiløse, ubrukelige og faktisk å fortjene volden. Dette samsvarer i stor grad med funn i denne studien, og begge studier viser til at volden og opplevelsen av seg selv befester seg i identiteten og utviklingen av den, og får rotfeste.

I forlengelse av profesjonell forforståelse og erfaring har flere kvinner fortalt at de ikke kan reise på krisesenter fordi de tenker volden ikke har vært ille nok, de har jo trigget partneren sin, hadde de bare gjort ting litt annerledes så ville han jo ikke blitt så sint. Denne forforståelsen samsvarer med studiens funn, hvor skyld og skam i stor grad preget og preger deres hverdag.

8.1.2 I retrospekt av volden

I etterkant av volden vises det til hvordan identiteten og skaden den fikk under volden, også preger kvinnene i etterkant og frem til i dag. Volden setter spor dypt i kvinnene, og det er derfor ønskelig her å gå dypere i Lindemanns forståelse av identitet og anerkjennelsen av den. Både når det kommer til selvfølelsen, forståelsen av seg selv og egen verdi.

Å ta eierskap, ta et aktivt valg å gå fra voldsutøver burde utløse ro og trygghet. Det er i det minste en umiddelbar antakelse. Det blir litt banalt sagt som å putte plaster på et blødende sår, blødningen stopper og såret heles etter hvert. Men når heles kvinnene og deres identitet utvikles på nytt? Kvinnene formidlet en usikkerhet til seg selv, mistillit til andre og et behov for bekreftelse på at de var bra nok. Det å kjenne på et behov for bekreftelse, men også mistillit til andre, om man kan stole på dem, eller om de faktisk mener at du har gjort en god jobb, forstås som at utviklingen og anerkjennelsen av identiteten deres er delvis ødelagt. Lindemann sier at menneskers identitet er avhengig av innspill og anerkjennelse fra andre, men hva da når disse nyansene mangler i parforholdet, og når de får innspill i senere tid så opplever de usikkerhet og mistillit (2014)? Minner og erfaringer vi gjør oss gjennom livet er med videre og er en del av vår identitetsutvikling, og siden nye minner skapes i relasjon til andre forstås dette i denne studien som at kvinnene i stor grad manglet dette i parforholdet fordi de var mye isolert, og i etterkant har det skapt visse hindringer i relasjon til nye mennesker (2014). Det forstås som at volden befester seg og skaper arr i kvinnes identitet og selvbilde.

Denne studiens funn viser at symptomer og strev er til stede og påvirker den voldsutsatte kvinnen mange år senere, selv etter at deres trygghet skulle vært oppnådd. Flere andre studiers funn viser til akkurat de samme strevene hos kvinner (Crapolicchio, et.al. 2020; Sardinha, et.al. 2022; WHO. 2012; Hink, et.al. 2014; Mechanic. 2004).

Innledningsvis i presentasjon av forskning var det interessant å undersøke om denne studien ville finne tilsvarende funn når det gjaldt livskvalitet og egen forståelse av trygghet.

Tolkningen av funnene, sett i lys av annen forskning som nevnt her, viser at følelsen av trygghet ikke henger sammen med når brudd med partner skjer, og det igjen trekkes en tråd til latent vold og virkningen av den på kvinners identitet og forståelse av egenverdi.

Denne usynlige volden bidrar til motsatt av ivaretagelse og skapelse av menneskers identitet gjennom samspill, og det påpekes at når dette er noe Lindemann sier er særdeles viktig er det nærliggende å forstå at det skaper konsekvenser for den utsatte på langsigte (2014).

8.2 Kroppslige erfaringer

Kroppslige erfaringer (embodiment) handler om at vi som mennesker bruker våre egne kroppslige erfaringer og prosesser for å forstå våre og andres følelser, og deretter sammenhengen mellom kropp og sinn, vi er kroppene våre og kommer derfor ikke utenom å erfare gjennom kroppen (Lindemann, 2014). Mennesker er erfarende subjekter gjennom kropp (Thoresen, et.al., 2020, s.3-4). Dette punktet vil drøfte funnene i lys av forskning og teorien om kroppslige erfaringer og denne studiens forståelse av den. Det vil bli vist til under volden i punkt 8.2.1 og i retrospekt av volden i punkt 8.2.2.

8.2.1 I aktivt voldelig parforhold

I lys av kroppslige erfaringer viser funnene en diskrepans mellom egen forståelse av seg selv, og hvordan kropp og sinn endrer seg grunnet livet med vold. Som det å tenke at man er en god mor, men likevel begynne å tvile på det fordi voldsutøver påfører kvinnene disse tankene over tid. Eller når det er partneren er den som er skyld i å ikke dukke opp til avtalen, men kvinnen tar ansvar og unnskylder atferden ovenfor andre. Det vises igjen her til Iversen og Rymoens (2016) som fant at jentene i studien forsvarte handlingene og tok ansvar. Sett fra et kroppslig erfaringsbasert perspektiv kan denne studien og Iversen og Rymoens sine funn forstås på den måten at erfaringene kvinnene har gjort seg i forholdene har fått rotfeste og endret sammenhengen og forståelsen av kropp og sinn.

Når vi bruker våre egne kroppslige erfaringer for å forstå våre og andres følelser kan det tolkes dithen at den diskrepansen kommer på bakgrunn av en vrent forståelse av seg selv. Slik kvinnene fortalte om blant annet endret selvbilde og forståelse av seg selv virker det nærmest urettferdig og urimelig at livet skal bli så påvirket og endret.

Det er uvisst om alle de psykiske og fysiske plagene kvinnene formidlet kan knyttes opp mot volden, men de fortalte selv at det var direkte resultater av volden. Det vises til et sitat som belyser akkurat dette, hvordan de kroppslige erfaringene fra volden ga dem kroppslige konsekvenser:

«... begynte en del med sånne angstanfall og en del ting jeg ikke visste da at var det, utbrenthet og ja, svimmelhet og masse greier som kom av all den jævlige stemningen da. Det var der ganske så konstant».

Det å streve med svimmelhet, eller hodevondt, hjertebank, håravfall, smerter i kropp, som de andre kvinnene fortalte om er plager som ellers kanskje ikke ville dukket opp og som det ikke er blitt funnet konkrete forklaringer på. Det at mennesker er erfarende subjekter gjennom kropp viser til at hvordan disse kvinnene forstår seg selv bærer preg av hva de opplever gjennom kroppen sin (Thoresen, et.al., 2020, s.3-4). Og siden de opplever volden på flere plan enn rent fysisk, kan deres fortellinger forstås som et uttrykk for at volden over tid nå har gitt de voldsutsatte ulike kroppslige konsekvenser som får utspring i ovennevnte plager. Hvis dette er tilfelle samsvarer funnene i denne studien i stor grad med Elwin-Nowak (2023) sin studie fordi den fant depresjon, lav selvfølelse og somatiske plager hos de voldsutsatte kvinnene. Elwin-Nowak sin studie er også helt ny og det knyttes derfor overføringsverdi til denne studien og disse fire kvinnene sine fortellinger. Somatiske plager kan være håravfall, smerter i ledd, hodepine og lignende slik kvinnene i samtalene fortalte om.

Hva gjør det med kvinner å gå på tå hev i eget hjem? Hva gjør det med kvinner å ikke vite hva de har i vente? De vanskelige følelsene og den latente volden kvinnene beskriver gir rike funn.

Funnene viste at erfaringene til kvinnene var at volden kunne komme når som helst, de visste aldri hvem som møtte dem innenfor døren og hvordan stemningen var, dette er å tråd med Per Isdal sin forklaring av at vold virker i kraft av sin mulighet (2012). Lindemann forklarer at vi som mennesker bruker våre egne kroppslige erfaringer og prosesser for å forstå våre egne og andres følelser, samt sammenhengen mellom kropp og sinn (2014). Kvinnene brukte interessante ord og begrep for å forklare den latende volden og flere beskrev det som usynlig vold.

Forståelsen av dette viser at kvinnene forsøkte å forstå og skape mening med det de hadde opplevd og fortsatt opplever i etterkant. Det forstås her at kvinnene forsøker å få mer samsvar i egen historie og liv, fremfor avstand slik diskrepansen nevnt over fører til. Konsekvensene av å ikke klare å skape mening og forstå hva de opplever kan være noen av årsakene til deres strev underveis i forholdet, men også i etterkant som drøften kommer tilbake til. Følelsen av å gå på glasskår eller eggeskall kan også beskrive denne latente og usynlige volden. Det er usynlig, men likevel et godt bilde på smerten det påfører den det gjelder. Det å gå så forsiktig, ta så hensyn, være så påpasselig, og likevel få vondt. Hva gjør det med deg som person at det er din partner som påfører deg denne smerten og konstante frykten?

Frykt utløser reaksjoner i oss mennesker som er hensiktsmessige, de er kampmodus, flukt eller å fryse helt til i en form for overgivelse (Traumebehandling for voksne, u.å.). Det er triggere når pulsen øker, frykten og reaksjonene kommer selv om situasjonen tilsier at det ikke er nødvendig. Du har kanskje gått i skogen og kjent hjerte hoppe over et slag fordi du trodde det var en slange? Men så var det jo bare en pinne. Dette skjer så fort og hjernen sender signaler til seg selv og til kroppen for hvordan vi skal reagere (Nordanger 2014). Svært effektivt - når det er hensiktsmessig. Når det derimot ikke er det, men hjernen likevel ikke klarer å sende signal om å roe ned, og faren er over eller mistolket, og kroppen fortsatt tror det er en slange og blir værende i den kroppslige reaksjonen, da har volden manifestert seg og sitter så i kroppen at den blir en del av kvinnene. Eksempel på dette er kvinnen som fortalte at hun aldri visste hvem hun møtte i døra eller våknet opp til, og i lys av hvordan kroppslige erfaringer påvirker mennesker, forstås det her at kroppen er i konstant beredskap og klar til å reagere basert på tidligere erfaringer om at vold vil skje.

8.2.2 I retrospekt av volden

Måten kvinnene forklarte volden på og formidlet frykt, endring av personlighet og tilpasning til sin voldsutøver vitner om at latent vold er vanskelig å begripe og forstå. Hvordan forklare til andre som ikke har erfart det samme at frykten er der enda og ytterst levende?

Mange har hørt om frykt i form av å skvette når en ballong sprekker fordi det minner om krig, eller å bli livredd fordi de tror de ser en slange, men så var det bare en pinne. Hva hjelper det? Kroppen reagerer umiddelbart og det er kroppens egen evne til å beskytte seg selv, som egentlig virker på sitt aller ypperste når det er fare på ferde. Som nevnt går kroppen i beredskap og reagerer med frys, flukt eller kamp (Traumebehandling for voksne, u.å.). Det å leve et liv i et voldelig hjem har gjort at kvinnene har utviklet traumereaksjoner i etterkant, og andre psykiske og fysiske plager. Det er det vanskelige om komplekse med erfaringen av vold, det å være på vakt hele tiden.

Men når volden har opphørt, fordi kvinnene har forlatt partneren sin. Er da de fryktresponsene fortsatt hensiktsmessige? Med forståelsen for hva kroppslige erfaringer er og hvordan det er en kontinuerlig søken etter mening mellom kropp og sinn, gjennom egne følelser og andres, redegjøres det her for at fryktresponsene ikke er hensiktsmessige lenger, men de har satt seg i kroppen og er vanskelig å bli kvitt eller endre. Fenomenologien er opptatt av kroppslig erfaring gjennom et førstepersonsperspektiv, kvinnene har erfart vold gjennom kroppen og det skaper baner som gjør at de handler i gamle mønstre (Thoresen, et.al., 2020, s.3), Mønstrene, eller gjerne triggerresponsene er med videre mange år etter opphør av vold. Slik kvinnene forklarer det virker det mer som belastning og et hinder i hverdagen. Det å fortelle at man lukker gardinene, ikke tør å reise til byen og dobbeltsjekker bussen før man går på er fryktresponser som hindrer og påvirker hverdagen til disse kvinnene. Dette er direkte triggere i samsvar med latent vold (Isdal, 2012).

Det er tydelig at volden har preget hverdagen deres, og skaper i dag en form for begrensning. Det kan for mange være opplagt at å gå på bussen skjer automatisk uten behov for å se seg rundt, eller at en lastebil kan passere og det er helt naturlig. Når det plutselig ikke er opplagt, enkelt og en selvfølge at den bussturen går fint, eller at gardinene er åpne slik at andre kan se inn, ja, da har volden fått feste i kroppen.

Funn viser at plagene i form av smerter i ledd, hodevondt, håravfall og lignende preget flere av dem mange år senere, og de kroppslige erfaringene har fått store konsekvenser for kvinnene. Siden vi erfarer gjennom kroppen kan det forstås som at volden fester seg i kroppen og kommer til syne og live gjennom psykosomatiske plager (Thoresen, et.al., 2020). Det vises videre til triggere og traumer som setter seg i kroppen som erfaringer og det er svært individuelt hvordan det oppleves og håndteres (Traumebehandling for voksne, u.å.). Noen av dem har fortsatt plager i dag, med nervøsitet og indre uro. Og det forstås her at de erfaringen de har gjort seg med voldelig partner har formet kroppslig smerte. Vår kropp og vårt sinn erfarer sammen med andre mennesker, i samspill, når dette samspillet er destruktivt og skremmende er det nærliggende å tenke at det er ødeleggende for det som skjer mellom mennesker, og igjen i andre relasjoner i fremtiden.

Kvinnene fortalte om plager, både fysiske og psykiske i løpet av forholdet. Men dette vedvarte og tidvis kan komme til overflaten selv i dag. Skam, skyld, frykt og usikkerhet kan lede til psykosomatiske plager og psykiske reaksjoner, og dette samsvarer med Lindgren (2008) sin studie som fant tilsvarende plager. Det kan vise til at det er slik og at funnet kan løftes til å gjelde flertallet av voldsutsatte kvinner. Som forklart virker volden i kraft av sin mulighet slik Per Isdal viser til (2012), det igjen viser til effekten volden har her og nå, men også over tid. Det manifesterer seg i kroppen, og selv om man kan være rasjonell og tenke at det ikke er noe å frykte, husker kroppen og agerer deretter (Traumebehandling for voksne, u.å.). Den ene kvinnen fortalte om reaksjoner om det var en annen som luktet det samme på bussen, og ei annen kvinne kunne akutt tenke at hun skulle treffe han i skogen og ville bli drept. Det er irrasjonelt, men likevel så ekte og nært. Den frykten. Hva endrer det i oss som mennesker og blir med oss videre i livet inn i fremtiden? Det er tydelig at vold ikke har en utløpsdato for den utsatte.

Kvinnene formidlet symptomer og opplevelser som frykt, reaksjoner og endring av atferd som ofte ses i sammenheng med PTSD, likevel var det bare en som hadde fått denne diagnosen. Det er tydelig at de alle likevel har ulike traumereaksjoner.

Tidligere i denne studien ble det spurt om begrepet latent og usynlig vold er lite brukt og at det ofte ses til PTSD for å forklare disse følelsene og opplevelsene, i mangel av bredere forståelse og kunnskap, og det forstås uti fra funn som en mulighet.

Hvor urettferdig føles dette for kvinnene, når voldsutøver gått fritt rundt uten plager, så vidt kvinnene vet? Som hun ene sa tok han tryggheten fra henne, og det kan forstås som en følelse av tap og urettferdighet.

8.3 Resiliens, en iboende styrke

Resiliens er en psykologisk motstandskraft og viser til evnen til å stå imot og håndtere stress og katastrofer, og gjenopprette god mental helse, til tross for et traume (Herrman, et.al., 2011). Dette punktet vil drøfte funnene i lys av forskning og teorien om resiliens og denne studiens forståelse av den. Det vil bli vist til under volden i punkt 8.3.1 og i retrospekt av volden 8.3.2.

8.3.1 I aktivt voldelig parforhold

Det er også noe med evnen til å rasjonalisere, det å kunne si at det ikke er så rart det skjedde, det gir en årsak-virkning som det går an å leve med, det er lettere enn å ikke forstå. Det å ta på seg skyld skaper en motstandskraft til å bli værende. Det er en styrke i å overleve vold, en overlevelsesstrategi. På hver sin måte fremkom det at kvinnene har styrker og ressurser i seg selv som har hjulpet dem å overleve. Til tross for, eller kanskje på grunn av, hva de levd med, har kvinnene søkt kunnskap, tilhørighet og trygghet. De har søkt å finne forståelse og kunnskap om hvorfor dette skjedde dem, og hva volden er. Flere kalte det usynlig vold og hadde kunnskap om latent vold. De er ressurssterke på hver sin måte, dette er i tråd med Lindgren (2008) som fant en høy indre styrke hos kvinnene i sin studie, til tross for både skam og skyld.

Det er et grunnleggende behov hos mennesker å ha en opplevelse av kontroll over eget liv, det gjør det også mulig å kunne planlegge for fremtiden når dette er på plass (Olsen & Traavik, s. 50, 2010).

Det vises her til et annet aspekt ved funnene hvor det ble formidlet i samtalene selvmordstanker eller andre destruktive tanker. Og likevel fant de grunn til å fortsette, til å kjempe og holde ut – de fant indre og ytre motivasjon. Til tross for isoleringen og manglende innspill og anerkjennelse på deres identitet så eksisterer det en motstand i kvinnene mens de lever i volden. Hilde Lindemann (2014) påpeker som sagt viktigheten av denne anerkjennelsen og det forstås her som en styrke at de likevel klarer å overleve, uten nevneverdige innspill fra andre enn voldsutøver på deres identitet. Helgesen forklarer at det er mulig å tilpasse seg sin livssituasjon og det forstås her som at det er hva kvinnene gjorde når de levde med sin voldelige partner (2008, s. 178).

8.3.2 I retrospekt av volden

Som nevnt gjennom funn og i denne drøftingsdelen viser studien at partnervold påvirker kvinners selvfølelse, og det kan gi eventuelle tap av relasjoner og jobb. Moulding (2020) fant at det kan påvirke deres rekonvalens, og det kan tenkes at det er tilfelle i denne studiens funn også.

Kvinnene forteller også om styrker i dag, på en annen måte enn før. De forteller om en magesfølelse som er sterk og som ofte stemmer når det gjelder andre mennesker, eller det å ha blitt bedre på å si nei – sette grenser for seg selv. Samtidig som at de oppsøkte hjelp på egenhånd, ved selvhjelpsgrupper, ved å søke informasjon på nett om hva de gjennomgår og lignende. De tok også andre aktive valg, som ikke nevnes i studien for å ivareta deres integritet og anonymitet. Dette vitner om at de er ressurssterke og har en resiliens slik som Crann & Barata (2016) fant i sin studie. Mennesker er meningsskapende vesener, det betyr at vi i alle situasjoner forsøker å skape mening og en større forståelse for hva vi opplever, vi søker alltid å putte dette inn i bokser, nærmest for å kategorisere. Når man utsettes for vold brister disse meningsbærende boksene vi har dannet oss, og forståelsen av at verden er et trygt sted endres (Rogndal, 2019). Dette er hva som foregår når kvinnene søker på egenhånd å forstå hva det er som skjer dem, og hvorfor. De søker tilhørighet og forståelse.

Kvinnene fortalte om manglende forståelse for hva de hadde vært gjennom, fra ulike instanser, både psykolog og politi. Denne studien bar preg av forforståelsen om at det er behov for økt kunnskap, og disse utsagnene kan vitne om at det stemmer. Når man går til psykolog og forteller hva man har opplevd, er det ikke naturlig å forvente at hjelperen skal kunne sette ord på disse opplevelsene? Kanskje uten å bruke begrepet latent vold, men likevel kunne løfte dette usynlige som oppstår, denne frykten som befester seg i kroppen, også flere år senere.

Det er naturlig å påpeke at det kjennes på urettferdighet på vegne av dem som utsettes for vold, men også sterk ydmykhet og det å være imponert, de står støtt den dag i dag, med venner, barn, jobb og gode tanker om hva de fortjener og hvordan oppnå det.. Noen fortalte om en bunnløshet i så stor grad at de ikke ønsket å leve når det stod på som verst. Og her sitter de noen eller mange år senere og forteller om dette. Det er sterkt og det vitner om alt annet enn svakhet, alt annet enn at de ikke har verdi. De har en voldsom verdi og de utgjør en forskjell ved å fortelle sin historie.

Likevel sitter de her i dag. De setter grenser for seg selv og søker kunnskap, samt deler kunnskap om hva de har vært gjennom. De er engasjerte og ønsker at andre ikke skal oppleve det de har opplevd, eller i det minste får hjelp og kjenner at de ikke er alene. Det å lete etter og oppsøke kunnskap vitner om iboende ressurser. Det å klare å samtale om temaet og egne opplevelser, og å formidle så sterkt hva de har vært gjennom viser til refleksjonsferdigheter og en iboende styrke, slik denne studien tolker det.

Sett i lys av Hilde Lindemann (2014) sin forståelse av identitet og identitetsbygging har kvinnene klart å gjenopprette deres identitet gjennom å se og forstå seg selv annerledes, nye partnere og de andre tingene de gjør i dag som er anonymisert. De er anerkjent for dem de er.

Volden vil alltid være en del av dem, resten av livet, men forhåpentligvis i stadig mindre grad nettopp fordi deres identitet blir møtt og respektert i dag. Kvinnene har ikke gått til grunne til tross for erfaringene med vold, og det vitner om at deres identitet er bygget opp med nye samspill og anerkjennelse fra andre mennesker enn voldsutøverer.

Kvinnene i denne studien er i resiliens og det utvises forståelse for at studiens inklusjons- og eksklusjonskriterier la noen føringer for nettopp dette funnet. Likevel vil de ha volden på en eller annen måte med seg hele livet, akkurat slik hun ene fortalte: «*Nå som jeg snakker om det kjenner jeg at jeg ikke er over uansett hvor mye jeg jobber med det*». Det ser ut til at de vil slite eller ha ulike former for senvirkninger på både deres identitet og kropp, men de lever likevel godt med sin historie. Det er resiliens på sitt beste.

8.4 Metodiske overveielser

Gjennom hele studien har refleksivitet og det å ikke legge føringer basert på forforståelsen vært løftet og fokusert på. Det var ønskelig at kvinnene sin historie skulle få tre frem slik den fremstod for dem, i tråd med fenomenologien, i tillegg til en søken etter hermeneutikkens horisontsammensmeltning, der økt kunnskap og forståelse ligger (Thomassen, 2006). I arbeidet med studien foreligger det naturlig nok både styrker og svakheter ved alle prosessene som denne studien vil komme tilbake til i 8.4.2 og 8.4.3.

8.4.1 Andre innfallsvinkler til denne studien

Andre teorier som kunne benyttet er utviklingspsykologi med et blikk på hva er det som gjør at disse kvinnene velger disse mennene og mennene disse kvinnene. Hvem vi blir som mennesker er et resultat av komplekse og sammensatte forhold, både miljømessig og biologisk (Tetzchner, 2012).

Bronfenbrenner (1981) mener at det ene henger sammen med det andre. Hvorfor er disse blitt slik de er blitt, sett i lys av de ulike nivåene Bronfenbrenner ser på i en utviklingsøkologisk modell. Det kunne vært interessant i denne studien og benyttet hans forståelse.

En annen innfallsvinkel kunne vært sosial læringsteori, da den ser på både kognitive så vel som sosiale prosesser i oss mennesker, bestående av tre komponenter person, miljø og oppførsel (Sabater, 2022). Hvilke hjem kommer de fra?

Det kan være visse rammer de kommer fra som har likhetstrekk, som igjen kunne vist til hvorfor disse kvinnene har blitt utsatt for vold.

Begrunnelse for at ingen av de ovennevnte teoriene ble valgt i denne studien handler om dets størrelse og omfang. De ovennevnte teoriene favner faktorer som ville gjort at spørsmålene til kvinnene ville vært flere og mer inngående, og basert på studiens størrelse ville det dermed ikke vært mulig å gå i dybden av temaet. Faktorer som arv og miljø, nettverk og familie, ville vært essensielt for å kunne svare ut studien sett med ovennevnte teoretiske rammer, det ville blitt for omfattende, men det kunne vært interessant med tanke på videre studier.

Denne studiens valg at identitet, kroppslige erfaringer og resiliens er med bakgrunn i at de kan se på innsiden, utsiden, negative så vel som også positive aspekter. Det forelå en vurdering om at det var viktig å undersøke kvinnes styrke i dag, og ikke bare tap og smerte. Teoriene gjorde det mulig å gå i dybden uten at det ble for omfattende med tanke på studiens størrelse og tid til rådighet. Videre ble de også valgt med et mål å se på helheten til kvinnene og deres erfaringer med partnervold.

8.4.2 Svakheter ved studien

Med en kvalitativ studie er det viktig med troverdighet. Gjennom studiet ble det dannet studiegruppe og det har fortløpende blitt levert utkast til medstudenter og studiegruppens veileder. Samtidig som det har vært veiledning med denne studiens veileder. Alle prosesser er derfor blitt drøftet og løftet med andre, med sikte på å løfte temaet og ikke låse seg fast i egen forforståelse eller miste interessante funn.

Det kan tenkes at det er en svakhet med kun fire deltakere, samtidig som det ble vurdert opp mot studiens størrelse og tid at det ville være tilstrekkelig. Malterud (2017) påpeker at det ofte er få deltakere i en kvalitativ studie, og det ble derfor vurdert som tilstrekkelig og samtalene ville kunne gi et rikt og stort nok materiale.

Siden det hele tiden har vært viktig for å fange hver enkelt erfaring, kroppslig, relasjonelt og dere selvfølelse vurderes det at et eventuelt manglende mønster i funn ikke nødvendigvis er negativt med tanke på at studien er kvalitativ. Hovedfokuset har vært økt felles forståelse og kunnskap, meningsbærende og individuelle erfaringer og opplevelser – ikke mengde eller målbare data.

Måten rekrutteringen foregikk på har vært gjennom en enkelt aktør som har hatt kjennskap til fire av fem kvinner, likevel er de fordelt utover i landet, og utvelgelsen er derfor noe representativ, selv om det ikke har vært målet med studien.

Kvinnene har alle utdannelse, men i ulik grad, de har jevnt over stått i jobb og har ingen større sårbarheter fra barndommen eller oppveksten. Det kan muligens være en svakhet at ikke flere er intervjuet for å få frem stemmen til et større spekter av kvinner.

Samtalene har foregått digitalt og det kan ha en viss svakhet ved seg, samtidig som flere av deltakerne uttrykte at det var lettere fordi de da også fikk temaet noe på avstand. En person valgte å gå tur under samtalen fordi det skapte ro og var strategi som fungerte for henne. Kuhn (2022) gjorde en undersøkelse som viste at det ikke nødvendigvis er negativt å ha digitale møter, men at selvbevisstheten til folk påvirker deres opplevelse av møtet. Funnet viste derfor at det er viktig å la folk få avgjøre om de vil se seg selv eller ikke. Dette ses i tråd med deltakeren som ønsket å gå tur, og hun visste at det forelå en mulighet til å se da kameraet til intervjuer var på. En annen kvinne fikk muligheten til å treffes fysisk, men med hverdagen og de kabalene det utløser valgte hun å ta det digitalt fordi det sparte henne tid. Vurderingen er at kvinnes ønsker ble ivaretatt i den grad det var mulig. De etiske utfordringene som foreligger ved å tolke kroppssignaler og faktiske utsagn var tilstede hele studien, og siden den ene kvinnen ikke ble sett var det ikke mulig å tolke annet enn å skrive ordrett det hun formidlet. (Kvale & Brinkmann, 2010).

Den forforståelsen som ligger til grunn i studien grunnet erfaringer med partnervold har naturlig nok preget fortolkning og forståelsen av kvinnes historier. En person uten denne erfaringen ville kunne forstått funnene annerledes. Likevel vurderes det at å kjenne til fenomenet innenfra har gitt en mulighet til å belyse temaet, fremfor å begrense eller at det har skapt for store ulemper ved studiens funn.

8.4.3 Styrker ved studien

Å gjøre kvalitative intervjuer for første gang kan være utfordrende, men det vises til profesjonsbakgrunnen som kanskje har gjort intervjuer mer rustet til å gjennomføre slike samtaler enn andre uten en slik omfattende dybdesamtale bakgrunn. For intervjuer er dette er samtaler som ofte tas i jobbsammenheng. Disse samtalerne er krevende og vekker sterke følelser hos den det snakkes med, siden de tar opp sensitive temaer, men dette veiledes det på av jobbets ledere samt kurs og gjentatte erfaringer ved å gjennomføre slike samtaler. Det foreligger en god rolleavklaring, til tross for personlige erfaringer, og dette har vært overførbart til denne studien. Grunnet pandemien foreligger det også erfaring med slike samtaler, veiledning, samarbeidsmøter og lignende, digitalt, og det har tidvis vært godt for den det gjelder fordi de har fått temaet og de sterke følelsene på avstand. Det at det var mulig å velge for kvinnene vurderes som hensiktsmessig og en styrke for studiens del.

Det er naturlig å være kritisk til forforståelsen som ligger til grunn i denne studien, da det er en personlig involvering i problematikken. Likevel foreligger det gode avklarte forhold til egne erfaringer og ved å ha en åpen intervjuguide var det opp til kvinnene hva de svarte og spørsmålene var åpne og utforskende. Kvinnene svarte med egne ord og tanker, og de snakket lenge slik at de tidvis svarte på neste spørsmål i guiden. Det vurderes derfor at forforståelsen ikke har hatt nevneverdig negativ betydning inn i denne studien. Samtidig ble det ikke delt egne erfaringer med partnervold før etter samtalerne og dermed ble det ikke lagt noen føringer eller press på forventninger til svar fra dem. Det tenkes derfor at forforståelsen har blitt brukt som en styrke inn i å søke kunnskap og økt forståelse om dette temaet.

8.4.4 Reliabilitet

Reliabilitet handler om nøyaktigheten eller påliteligheten av undersøkelsens data, hvilke data som brukes, innsamlingen av data og bearbeidelsen (Johannessen, et.al., 2010, s 36). I fremstillingen av funn ble det benyttet mange sitater for å belyse og ta leseren med i studien, samtidig for å sikre at det er rom for at leseren selv gjør seg opp egne tolkninger og ikke la seg føre av forforståelsen til denne studien.

Studien har forsøkt å fange konteksten, men også hver enkelt sin historie ut ifra deres forståelsesramme og erfaringsverden. Det har blitt forsøkt å fremstille en åpen og detaljorientert studie (Johannessen, et.al., 2010). Videre har det vært fokus på å være transparent ved å beskrive fremgangsmåte og vurderinger fortløpende, og dette har vært studiens fokus hele veien (Thagaard, 2018, s.188). For å sikre intersubjektiv reliabilitet ble det også lagt ved lyder, tenkeord og latter (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 193). Samtidig har punkter i sjekklister for kvalitative studier blitt gjennomgått for å sikre at det ikke manglet viktige elementer i studien (Tong, et.al., 2007).

8.4.5 Validitet

Et sentralt spørsmål er hvor relevant studien er, om den representerer fenomenet det har blitt forsket på, dette betyr validitet, altså hvor gyldig studien er (Johannessen, et.al., 2010, s. 66). Som nevnt ble lyder, latter og lignende lagt inn i transkriberingen og presentert i funndelen, fordi det ble vurdert som relevant opp mot betydningen av hva kvinnene formidlet og hvordan de reagerte på spørsmål eller utviste følelser når de tenkte. På denne måten kunne deres historie formidles og det er relevant for psykologisk fortolkning av det som formidles (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 194). Sett opp mot tidligere forskning presentert i studiens punkt 2.0 anses denne studien som relevant og kan være et bidrag inn mot videre studier og forståelse av partnervold, herunder særlig den usynlige og latente volden.

8.4.6 Overførbarhet

Overførbarhet omhandler ekstern validitet, altså om studien representerer andre som også har opplevd partnervold (Johannessen, et.al., 2010, s. 233). Det er ønskelig å spesifisere igjen at vold kan skje alle, men denne studien tok for seg vold fra menn mot kvinner. Studien har ikke sett på vold i transseksuelle forhold, vold fra kvinner mot menn eller likekjønnede mot likekjønnede. Studien har derfor en begrensning som kan påvirke funnene.

Studien tar for seg partnervold opplevd av kvinner, utført av menn. Studien er derfor muligens ikke overførbar til alle kjønn i samfunnet. Thagaard sier at studier er overførbare om de kan vise til lignende situasjoner og kontekst (2013).

Det vises her til at denne studiens resultater og tolkningen av dem er overførbare til kvinner som har opplevd tilsvarende partnervold. Studien er løftet og drøftet med aktuell teori i lys av annen relevant forskning, og det ses likhetstrekk i forlengelse av disse, derfor vises det til at funnene i denne studien er overførbare.

8.4.7 Videre forskning

I tråd med andre innfallsvinkler når det gjelder teoretiske ramme i punkt 8.4.1, vurderes det som interessant å forske videre på temaet latent vold. For eksempel ved å utforske eventuelle underliggende sårbarheter hos kvinner som utsettes for vold, eller risikofaktorer hos den som utøver vold. For å avdekke om det eksisterer eller ikke, siden denne studien fant at kvinne på mange måter innehar en sterk resiliens og egne ressurser. Det tenkes at kunnskapen denne studien har gitt kan brukes i videre forskning og inn i forståelsen av vold som fenomen, særdeles da latent og usynlig vold. Det at den ene kvinnen selv forsøkte å kontrollere når volden oppstod kunne være interessant å utforske videre.

Det som kunne vært spennende var å se på forskning hvor menn og kvinner tas innunder samme forskning, hvordan ser kvinnene på volden de har blitt utsatt for, og mannen volden de har utsatt kvinnen for. Finnes det noen felles krysningspunkt hvor de forstår volden likt? Bakgrunnen for interessen for dette er et ønske om å forstå volden på et dypere plan enn hver enkelt sin erfaring og fortelling, og på den måten kunne det vært enda mer helsefremmende i møte med både utsatt og utøver. For denne studiens omfang ville dette vært for omfattende, og samsvarer ikke med problemstillingen, men kunne interessant i en annen studie.

Det kunne også vært interessant å utforske videre diagnoser som PTSD relatert til erfaringer med vold, for å se om det samsvarer med funn i denne studien at kvinner kan ha symptomer forenlig med diagnosen, uten å ha den. Eller slik som i artikkelen til Mechanic (2004) at rammene rundt PTSD kan være feil i forståelsen av enkelte former for vold mot kvinner, og hun foreslår å se forbi PTSD i forståelsen av og hjelpen til voldsutsatte kvinner.

9.0 Avslutning

Denne studien finner at kvinner som har opplevd partnervold kjenner på en negativ endring av hvem de er som person, de utviklet et negativt selvbilde, fikk svekket tillit til seg selv og andre. I tillegg kjente de på frykt for når volden kommer og frykt i lang tid etterpå. Studien viser også at volden befester seg i kropp og sinn i den grad at selv etter brudd og opphør av vold, lever kvinnene likevel med fryktreaksjoner, usikkerhet i relasjon til andre mennesker, og usikkerhet til seg selv. De opplever at latent og usynlig vold er med dem hele tiden.

Studiens problemstilling gjentas her:

«Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold, og hvordan opplever de denne volden?»

Gjennom samtalene med kvinnene i studien kommer det frem komplekse fortellinger hvor erfaringene deres deles åpent og sårbart. Hvordan de opplever volden i retrospekt vitner om at den ikke har en utløpsdato. Fortellingene viser hvordan latent og usynlig vold kan manifestere seg i kropp og sinn og endre deres syn på seg selv, og kontroll over eget liv.

Det er trist og krevende å høre disse historiene, men også veldig givende. Kvinnene utviser en styrke og bærer historiene sine med seg som erfaring og læring, men de trenger også å bli sett og hørt – å slippe å være alene. Dette vises med et sitat fra den ene:

«ja, jeg får høre nå, som jeg går rundt, å men du er jo så ressurssterk. Ja, men selv de som er ressurssterke trenger også hjelp og akkurat dette området så opplever jeg at jeg kan være sterk på alle andre områder, men her er jeg sårbar. Men har måttet håndtere det alene, også skammen, og skyldfølelse».

Det er ikke det samme som å si at de ville valg det igjen fordi de i dag har fått økt kunnskap eller erfaring, men det viser en evne til å finne noe bra, trekke ut en essens fra alt det destruktive og ødeleggende som har vært. De er alt annet enn ressursvake og det vitner om at vold kan skje med hvem som helst.

Så hvordan skal vi kunne forebygge vold, hindre vold og reparere etter vold? Hvordan kan vi forstå vold i lys av denne kunnskapen som usynlig og latent vold gir? I samtalene med kvinnene ble det forsøkt å utvise nysgjerrighet, og det pekes på som et viktig aspekt for å i det minste forsøkte å begripe. Mennesker søker logisk nok forståelse, og når vi ikke har knagger å henge kunnskapen på, eller riktige briller blir forståelsen deretter. Veien til en større og bedre horisontsammensmeltning ligger i et åpent og nysgjerrig sinn. Kanskje man ikke forstår, men det å utforske og vise interesse for den som forteller sin historie kan være inngangen til at våre horisonter møtes og smelter sammen.

Innledningsvis ble følgende spørsmål stilt: Siden latent vold ikke er fysisk synlig og det er svært individuelt hvordan den oppleves, var det interessant å se om kunnskap rundt påkjenningen det er å vente «på at nå kommer det» - kunne være et viktig bidrag i inn i arbeidet med partnervold og virke helsefremmende i bearbeidelse og eventuell behandling og arbeid? Konklusjonen er ja, en økt kunnskap over dette fenomenet kan gi bedre målrettet hjelp, som igjen kan virke helsefremmende. Kunnskap er makt, forståelse og nysgjerrighet kan skape et rom hvor voldsutsatte kan tørre å fortelle fordi de møter noen som lytter og viser at de vil hjelpe. I forlengelse av dette vurderes det at funnene i denne studien er viktig bidrag inn i eget fagfelt, og generelt i arbeid med kvinner som opplever eller har opplevd partnervold. Kanskje også i arbeid med voldsutøver? Det vises igjen til et utsnitt av kongens tale i 2016 hvor han påpekte viktigheten av «... at de som har mulighet til å hjelpe, er kloke lyttere med sterk handlekraft». Dette er denne studiens intervjuer enig i og forsøker å etterstrebe i eget arbeid med voldsutsatte. Og for å kunne gi god hjelp er det viktig å anerkjenne at det eksisterer muskelminne og kroppen husker, uavhengig av diagnoser som PTSD, så er det tøft, smertefullt og krevende å ha levd et liv i vold med den som skal være din bedre halvdel. Og derfor er økt kunnskap essensielt i møte med utsatt.

Kvinnene sier at de prøver å se de er blitt sterkere og det vises her til et sitat: «Jeg merker fortere på folk hvem de er og jeg stoler ikke på folk blindt, jeg våger å se». Dette anses som viktig å bringe med videre i kunnskapen om vold, det at kvinnene blir vare på andre mennesker og er i behov av å bli møtt og respektert for det de har opplevd og sitter igjen med. Erfaringene med vold er med i deres minne og i møte med nye mennesker.

Etter gjennomgang av data, tolkning og drøft vil det påpekes at kvinnene det ble snakket med har mange og komplekse erfaringer som vitner om et erfaringene med vold setter dype spor. Og at opplevelsen av volden er altoppslukende, energitappende, vond, krevende og tidvis svært ensom. Du tror det ikke før du ser det. Vi må tørre å se, vi må tørre å spørre. Vold diskriminerer ikke, det kan skje alle.

Denne studiens tittel har sitt opphav fra da båndopptakeren ble slått av og erfaringsdeling oppstod, og den danner en forståelse av hva vold gjør med den utsatte:

«Av og til er det nok å overleve»

Avslutningsvis ønskes det å vise til at kvinnene vil alltid bære med seg sin historie og volden vil aldri bli glemt. Og til alle voldsutsatte kvinner der ute: det finnes håp og du er mer enn volden du er eller har vært utsatt for.

Litteraturliste

- Ahadi, F., (2018). Prevention of latent victimization faced by women. 6(4). *Forensic Research & Criminology International Journal*.
<https://doi.org/10.15406/frcij.2018.06.00222>
- Alternativ til vold (u.å.). Hva er vold? Hentet 13 mai 2022 fra <https://atv-stiftelsen.no/omvold/hva-er-vold/>
- Amnesty (2010). *Hvor omfattende er vold mot kvinner?* Hentet 19.08.2022 fra https://amnesty.no/hvor-omfattende-er-vold-mot-kvinner?gclid=CjwKCAjw6fyXBhBgEiwAhhiZsjn28lVkhuS-WFzr1OOGuNYiludRsgAqY9wH_XpftjCXc9t-96_CQRoCdGkQAvD_BwE
- Andersen, E. S., Schwencke, E. (2001). *Prosjektarbeid – en veiledning for studenter*. Fagbokforlaget.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. *Qualitative Research in Psychology*. University of the West of England Bristol.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bronfenbrenner, U., Cole, M. (1981). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.
<https://doi.org/10.2307/j.ctv26071r6>
- Crann, S. E., & Barata, P. C. (2016). The Experience of Resilience for Adult Female Survivors of Intimate Partner Violence: A Phenomenological Inquiry. 22(7), 853-875. *Violence Against Women*.
<https://doi.org/10.1177/1077801215612598>
- Clarke, V., & Braun, V. (2018). Using thematic analysis in counselling and psychotherapy research: A critical reflection. 18(2), 107-110. *Counselling and Psychotherapy Research*.
<https://doi.org/10.1002/capr.12165>
- Crapolicchio, E., Vezzali, L., Regalia, C. (2020). "I forgive myself": The association between self-criticism, self-acceptance, and PTSD in women victims of IPV, and the buffering role of self-efficacy". 49(2), 252-265. *Journals of Community Psychology*.
<https://doi.org/10.1002/jcop.22454>

- Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E. M., & Skauge, A. D. (2023). *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 1).
https://www.nkvts.no/content/uploads/2023/03/NKVTS_Rapport_1_23_Omfang_vold_overgrep.pdf
- Det Norske Kongehus (2016). *Nyttårstalen 2016. Hans Majestet Kong Haralds tale nyttårsaften 2016*. <https://www.kongehuset.no/nyhet.html?tid=139780&sek=26939>
- Elvin-Nowak, Ylva M.S., Backman-Enelius, Moa M., Jonas, Wibke C., Eriksson, Julia A., Åhlund, Doris S., Barimani, Mia M. (2023). Intimate partner violence and negative health consequences: A cross-sectional study among women in a regional sample in Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health*.
<https://doi-org.ezproxy.vid.no/10.1177/14034948221148056>
- Folkehelseinstituttet (2020). *Norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner: et forskningskart*. Hentet 30.05.22 fra
<https://www.fhi.no/publ/2020/norsk-forskning-om-forebyggende-tiltak-og-hjelpetiltak-mot-vold-i-naere-rela/>
- Fri fra vold (u.å.). *Vi hjelper kvinner ut av voldelige forhold*. Hentet 31.08.2022 fra
<https://www.frifravold.no>
- Gill, A. (2004). Voicing the silent fear: South Asian Women's experiences of Domestic Violence. 43(5), 465-483. *The Howard Journal of Crime and Justice*.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2004.00343.x>
- Hansen, K. H., Thorsnes, T., Skjerve, J. (2009). *Kvinnens erfaring med partnervold. En kvalitativ studie*. 37(2), 136-147. *Fokus på familien*. Universitetsforlaget.
<https://doi-org.ezproxy.vid.no/10.18261/ISSN0807-7487-2009-02-05>
- Helgesen, L.A. (2008). *Menneskets dimensjoner. Lærebok i psykologi*. Høyskoleforlaget.
- Herrman, H., Stewart, D. E., Diaz-Granados, N., Berger, E. L., Jackson, B., & Yuen, T. (2011). What is resilience? *The Canadian Journal of Psychiatry*. 56(5), 258-265.
<https://doi.org/10.1177/070674371105600504>
- Hink, B. A., Toschlog, E., Waibel, B., Bard, M. B. (2014). Risks go beyond the violence: Association between intimate partner violence, mental illness, and substance abuse among female admitted to a rural Level 1 trauma center. 79(5), 709-716. *The Journal of Trauma and Acute Care Surgery*. <https://doi.org/10.1097/TA.0000000000000856>

- Isdal, P. (2012). *Meningen med volden*. (5. utg.). Kommuneforlaget AS.
- Iversen, A., & Rymoen, K. (2016). *Nyanser av vold? Unge jenters erfaringer i voldelige kjærestereelasjoner*. Tidsskrift for ungdomsforskning, 16(2). Hentet 10.10.22 fra <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1891>
- Johannessen, A., Tufte, P. A., Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg.). Abstrakt forlag.
- Karlsson, B. (2014). Erfaringsbasert kunnskap. 11(2). *Tidsskrift for Psykisk Helsearbeid*. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2014-02-01>
- Klepp, K-I. (1997). *Når tall ikke strekker til - bruk av kvalitative metoder i medisinsk forskning*. Tidsskrift for Den norske legeforening 2023. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. april 2023.
- Kuhn, K. M. (2022). The constant mirror: Self-view and attitudes to virtual meetings. 128. *Computers in Human Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107110>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2010). *Det kvalitative forskningsintervju*. (2.utg.). Gyldendal akademisk.
- Landsforeningen for voldsofre (u.å.). Hentet 31.08.2022 fra <http://www.voldsoffer.no/>
- Lindemann, H. (2014). *Holding and letting go: the social practice of personal identities*. Oxford University Press.
- Lindgren, M.S., (2008). 'It is still so deep-seated, the fear': psychological stress reactions as consequences of intimate partner violence. 15(3), 219-228. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.2007.01215.x>
- Mechanic, M. (2004). Beyond PTSD: Mental Health Consequences of Violence Against Women. A Response to Briere and Jordan. 19(11). *Journal of Interpersonal Violence*. <https://doi.org/10.1177/0886260504270690>
- Moulding, N., Franzway, S., Wendt, S., Zuffrey, C., Chung, D. (2020). Rethinking women's mental health after intimate partner violence. 27(8). *Violence against women*. <https://doi.org/10.1177/1077801220921937>
- Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (2018). *Veileder for helse – og omsorgstjenestens arbeid. Vold i nære relasjoner*. Hentet 05.04.23 fra <https://voldsveileder.nkvts.no/>
- Nordanger, D. Ø. (2014). *Regulering som nøkkelbegrep og toleransevinduet som modell i en ny traume psykologi*. Tidsskrift for Norsk Psykologforening, 51(7), 530–536.

- Norsk helseinstitutt (2021). *Posttraumatisk stresslidelse*.
<https://nhi.no/sykdommer/kirurgi/skader/posttraumatisk-stressforstyrrelse/>
- NESH (2021,16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Olsen, M. I., Traavik, K. M. (2010). *Resiliens i skolen. Om hvordan skolen kan bidra til livsmestring for sårbare barn og unge. Teori og tiltak*. Fagbokforlaget.
- Rajah, V., & Osborn, M. (2022). Understanding the Body and Embodiment in the Context of Women's Resistance to Intimate Partner Violence: A Scoping Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(5), 1461-1477.
<https://doi.org/10.1177/1524838021995941>
- Rogndal, J. (2019). *Hva traumer gjør med oss*. Hentet 14.12.22 fra
<https://psykologisk.no/2016/07/hva-traumer-gjor-med-oss/>
- RVTS Sør. *Traumebehandling for voksne*. Hentet 16.12.2022
<https://traumebehandling.no/behandle/mestring-og-regulering/triiggerarbeid/>
- RVTS Sør. *Triggere og traumeminner*. Hentet 18.03.23 fra
https://www.traumebevisst.no/edukasjon/filer/triggere_og_traumeminner_v2.pdf
- Sabater, V. (2022). *Sosial læring: Albert Banduras interessante teori*. Hentet fra
<https://utforsksinnet.no/sosial-laering-albert-banduras-teori/>
- Sardinha, L., Maheu-Giroux, M., Stöckl, H., Meyer, S., García-Moreno, C. (2022). *Global, regional, and national prevalence estimates of physical or sexual, or both, intimate partner violence against women in 2018*. 399(10327).
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)02664-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02664-7)
- Skau, G. M., (2008). *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. (3.utg.). Cappelen akademisk forlag.
- Tetzchner, S.V. (2012). *Utviklingspsykologi*. (2.utg.). Gyldendal akademisk.
- Tong A, Sainsbury P, Craig J. (2007). Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *International Journal for Quality in Health Care*. Volume 19, Number 6: pp. 349 – 357.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5.utg.). Fagforlaget.

- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal akademisk.
- Thoresen, L., Rugseth, G., Bondevik, H. (2020). *Fenomenologi i helsefaglig forskning*. Universitetsforlaget.
- Tjora, A. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.utg.). Gyldendal akademisk.
- Wiklund, M., Malmgren-Olsson, E.B., Bengs, C., Öhman, A. (2010). "He messed me up". *Swedish Adolescent Girls' Experiences of Gender-Related Partner Violence and Its Consequences Over Time*.
<https://doi-org.ezproxy.vid.no/10.1177/1077801209356347>

Vedlegg 1 informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Kvinneres opplevelse av partnervold – en retrospektiv studie»

Formål

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke og få økt kunnskap gjennom voldsutsattes opplevelse av partnervold herunder spesielt latent vold, den «usynlige volden». I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Jeg ønsker å samtale med deg som er kvinne og har vært utsatt for partnervold. Jeg vil snakke med fire kvinner.

Forskningsprosjektet inngår i en masterstudie på VID vitenskapelige høgskole. Masterens tittel er helsefremmende relasjonsarbeid. Mitt håp er at vi kan sitte igjen med en økt kunnskap og forståelse sammen, og at det kan brukes videre i arbeid med kvinner utsatt for partnervold.

Forskningsspørsmålet lyder følgende:

«Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold og hvordan opplever de denne volden?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

VID vitenskapelige høgskole, Oslo er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du har levd i partnervold. Det er minst 2 år siden dere gikk fra hverandre og du går ikke i traumebehandling aktivt lenger. Det er greit om du har oppfølging fra DPS, lege, psykolog eller lignende.

Du er en av fire deltakere jeg kommer til å intervju. Du får enten dette skjemaet tilsendt direkte fra meg, eller via den gruppen du er medlem av.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg skal benytte meg av intervju med noen overordnede temaer jeg vil innom for å svare på forskningsspørsmålet. Det er viktig at du føler deg trygg nok til å snakke og du skal vite at taushetsplikt og personvern er godt ivaretatt.

Hvis du velger å delta innebærer det at vi utveksler kontaktinformasjon og finner tid og sted for hvor intervjuet skal foregå, slik at du føler deg ivaretatt. Du må gjerne komme med noen ønsker. Intervjuet vil ta rundt 1 time. Du styrer selv behovet for eventuelle pauser og kan avbryte når du vil.

Det er frivillig å delta

Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Intervjuet tas opp på bånd og all gjenkjennerbar informasjon anonymiseres.

Jeg som student vil ha tilgang til intervjuene, og min veileder.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data, og være innelåst. Du vil ikke bli gjenkjent i publikasjon.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.12.2023. Seks måneder etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Anonymiserte opplysninger vil ikke slettes, men kunne gjenbrukes til videre forskning.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Vid Vitenskapelige høgskole har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektansvarlig og veileder ved VID vitenskapelige høyskole:

Anne Raustøl. Anne.Raustol@vid.no

Student:

Therese Storå. Telefon: 41551231. Mail: stora1990@gmail.com

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Spørsmål knyttet til personvern:

- Rektor ved VID er behandlingsansvarlig ved VID. Daglig behandleransvar ligger hos prorektor for forskning som er NSDs kontaktpunkt i VID.
- Spørsmål om personvern kan sendes til personvernombud@vid.no

Med vennlig hilsen

Anne Raustøl

(Veileder)

Therese Storå

(Student)

Vedlegg 2 Samtykkeerklæring – mal

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet latent vold, «den usynlige volden», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju.
- at anonymiserte opplysninger om meg publiseres

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles til nevnte prosjekt

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

- at intervjuet kan lagres anonymt med sikte om en videre studie.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles til eventuelt videre forskningsprosjekt

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 intervjuguide

Intervjuguide

Jeg håper at vi sammen kan belyse problemstillingen:

«Hvilke erfaringer har kvinner som har vært utsatt for partnervold og hvordan opplever de denne volden?»

Om tiden du levde i faktisk vold vil jeg stille følgende spørsmål:

1. Hvordan var det for deg å leve i et hjem preget av vold?
2. Endret du deg i noen form for å unngå eller kontrollere formen og mengden vold?
3. Hvordan så du på deg selv over tid?
4. Hvordan var du i forhold til dine relasjoner når du levde i et voldelig forhold? Endret det seg noe?
5. Var det bedre og stille perioder? Hvordan var i så tilfelle disse for deg? (Følte du frykt for om og når volden kommer, tilpasset og endret du deg?)

Om tiden etter vold og frem til i dag vil jeg stille følgende spørsmål:

1. Merket du endringer hos deg selv i tiden etter volden og frem til i dag?
(oppfølgende spørsmål opp mot for forståelse om det ikke nevnes):
 - Kroppslige erfaringer, som å skvette, unngå situasjoner uten å vite hvorfor
 - Selvfølelsen din, hvordan så og ser du på deg selv? Hvem tenker du at du er, gitt den erfaringen du har med et voldelig forhold, og det å komme seg ut av det?
 - Relasjoner, hvordan var og er du med kollegaer, venner, familie og eventuelt ny partner? Har noe endret seg eller påvirket deg?
2. Kjenner du noen utløsende triggere i dag som gjenskaper frykten fra da du opplevde vold?
3. hvordan håndterer du å leve med denne erfaringen? Er det noe som gir deg styrke?
4. Noe annet du vil fortelle?

Vedlegg 4 litteratursøk

Presentasjon av et utsnitt av søkehistorikk

Navn på database	Søkeord og kombinasjoner	Antall treff totalt	Begrensninger og kommentarer	Valg av litteratur
Google Scholar	S1: Latent vold S2: vold i nære relasjoner S3: Partnervold S4: Vold kjæreste	S1: 5000 S2: 9990 S3: 661 S4: 2900	Etter 2009	Hansen, K. H., Thorsnes, T., Skjerve, J. (2009). Kvinners erfaring med partnervold. En kvalitativ studie. 37(2), 136-147. Fokus på familien. Universitetsforlaget. https://doi-org.ezproxy.vid.no/10.18261/ISSN0807-7487-2009-02-05
Oria	S1: Partnervold S2: Vold i nære relasjoner S3: kroppslige erfaringer vold	S1: 94 S2: 428		
Google Scholar	S1: Invisible IPV S2: Latent victimization IPV S3: Intimate partner violence against women	S1: 9500 S2: 4420 S3: 17100	Etter 2020	Sardinha, L., Maheu-Giroux, M., Stöckl, H., Meyer, S., Garcia-Moreno, C. (2022). Global, regional, and national prevalence estimates of physical or sexual, or both, intimate partner violence against women in 2018. 399(10327). https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02664-7
Oria	S1: Women IPV S2: domestic violence against women S3: Embodiment intimate partner violence	S1: 5824 S2: 7023 S3: 39	Etter 2010 Avgrenset til artikler	Crapolicchio, E., Vezzali, L., Regalia, C. (2020). "I forgive myself": The association between self-criticism, self-acceptance, and PTSD in women victims of IPV, and the buffering role of self-efficacy". 49(2), 252-265. Journals of Community Psychology. https://doi.org/10.1002/jcop.22454 Rajah, V., & Osborn, M. (2022). Understanding the Body and Embodiment in the Context of Women's Resistance to Intimate Partner Violence: A Scoping Review. Trauma, Violence, & Abuse, 23(5), 1461-1477. https://doi.org/10.1177/1524838021995941

Vedlegg 5 Godkjenning NSD

[Meldeskjema](#) / [Kvinnens opplevelse av partnervold – en retrospektiv studie](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
248236

Vurderingstype
Standard

Dato
03.11.2022

Prosjekttittel

Kvinnens opplevelse av partnervold – en retrospektiv studie

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høyskole / Fakultet for helsefag / Fakultet for helsefag Oslo

Prosjektansvarlig

Anne Raustøl

Student

Therese storå

Prosjektperiode

03.10.2022 - 31.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Straffedommer eller lovovertrедelser

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har nå registrert at Anne Raustøl er ny prosjektansvarlig (tidligere Liv Jorunn Kolnes). Ny prosjektansvarlig har fått tilgang til meldeskjemaet.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt prosjektslutt for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Eva J. B. Payne

Lykke til videre med prosjektet!